pomurski vestnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

MURSKA SOBOTA, 18. JUNIJA 1959

Leto XI. — Štev. 24

Cena 10 din

Komunisti in družbena kmetijska gospodarstva

Piše: Jan Ros, sekretar OK ZKS in delegat za IV. kongres ZKS

Pomurski okraj je izrazito agrarnega značaja. Razviti našo kmetijsko proizvodnjo, je naša osnovna naloga. Dve važni vprašanji rešujemo s tem — prvič dvigamo ekonomsko moč okraja in komun in vseh prebivalcev, ki v kmetijski proizvodnji delajo, od tega dela živijo, in drugič ustvarjamo viške kmetijskih pridelkov za trg, za potrebe delavcev v industrijskih središčih, mestnega prebivalstva in za potrebe industrije. Istočasno pa dajemo največji prispevek k uravnovešenju naše izvozno-uvozne plačilne bilance, skratka, krepimo našo ekonomsko moč in samostojnost v odnosu do zunanjega sveta.

Visoko in rentabilno kmetijsko proizvodnjo nam lahko zagotovijo v prvi vrsti družbena kmetijska gospodarstva in dobro organizirane, po vsebini dela bogate in v ekonomskem oziru močne KZ. Danes bi hotel povedati nekaj več o vlogi družbenih kmetijskih gospodarstev, o vlogi in nalogah članov ZK, zlasti onih, ki na tem področju neposredno delajo. V pomurskem okraju imamo 7 kmetijskih gospodarstev; ta posedujejo 19.322 ha ali 14,5 odst. skupne površine zemlje. Procent je minimalen. Toda ne gre le za površine glede na lastnino, važna je predvsem proizvodnja, ki jo dosegamo. Ugotoviti moramo, da so vsa naša kmetijska gospodarstva začetne težave že prebrodila, še več, da so v mnogih kulturah in artiklih dosegla zavidljive uspehe, tako v kvantiteti kot kvaliteti. Na primer v pridelovanju grozdja, v mlečnosti, v vzreji plemenske ali klavne živine, v hektarskih donosih, pri domačih in italijanskih sortah pšenice, pri koruzi, v travništvu in še drugje. Ni rečeno, da je urejeno že vse. So še pomanjkljivosti, niso še izkoriščene vse rezerve in zmogljivosti in tudi rentabilnost proizvodnje še ni zadovoljiva. Vsi doseženi uspehi pa so vendarle solidna osnova za nadaljnji napredek. Doseženi rezultati so plod prizadevnega dela mnogih tovarišev. Tako kot doslej, bo tudi v bodoče delo odvisno od naporov in prizadevanj, ki jih lahko izvedejo le dobri kadri — zavestni, politično strokovni delavci.

Več bo potrebno storiti tudi za vključevanje novih, zlasti mladih ljudi v ZK. Na vseh, razen na enem KG imamo sa-

(Nadaljevanje na 2. strani)

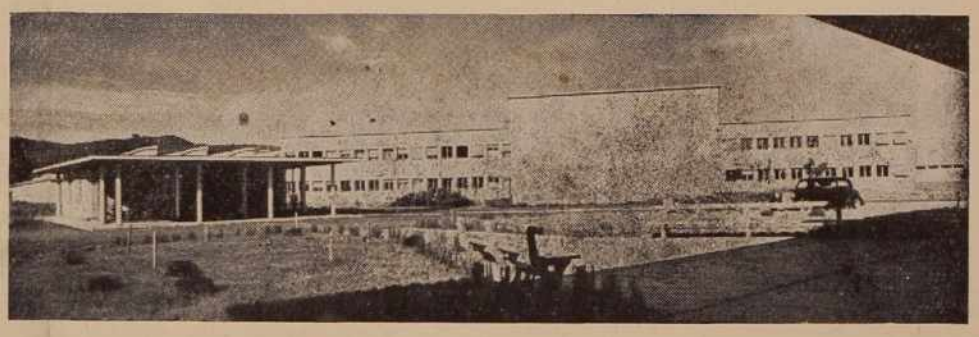

TITO NA SVEČANOSTI V KOPRU

Minulo nedeljo je predsednik Tito obiskal Koper, kjer je v tovarni TOMOS prisostvoval svečanemu začetku poskusne serijske proizvodnje lahkih motorjev tipa »Colibri«. V spremstvu predsednika Tita so bili predsednik Ljudske skupščine Slovenije **Miha Marinko**, predsednik Izvršnega sveta LSLRS **Boris Kraigher**, general-podpolkovnik **Milan Žeželj** in drugi. Svečanosti so prisostvovali tudi podpredsednik Zvezne Ljudske skupščine **Franc Leskošek**, član Zveznega izvršnega sveta dr. **Marijan Brecelj**, organizacijski sekretar CK ZKS **Ivan Maček** in ljudski poslanec **Ivan Regent.** Ob tej priložnosti se je zbralo v Kopru nad 30.000 prebivalcev Kopra, okolice in Slovenskega Primorja, ki so z navdušenjem pozdravili predsednika Tita.

Predsednik Tito si je najprej ogledal tovarno in se seznanil s proizvodnim procesom motornih koles, nato pa s tekočega traku osebno snel motorno kolo in ga predal poskusnemu vozaču, ki je preizkusil motorno kolo v poskusni kabini. Kolektiv TOMOSA je predsedniku Titu za tem izročil darila, nato pa je visoki gost v ogromni tovarniški hali imel pred zbranim kolektivom krajši govor. Po svečanosti je kolektiv priredil predsedniku in ostalim gostom svečano kosilo v tovarniški menzi, popoldne pa je predsednik Tito, navdušeno pozdravljen od prebivalstva, zapustil Koper.

Na sliki zgoraj: Pogled na tovarno motornih koles TOMOS v Kopru, ki zaposluje 1500 delavcev. Njena gradnja je stala 3 milijarde 934 milijonov dinarjev. Tovarna je doslej izdelala 18.208 motornih koles, ko bo redno obratovala, pa bo izdelala letno 24.000 mopedov.

V Turnišču odprt obrat »Planike«

Družbeni prispevek kolektiva za razvoj Pomurja

V nedeljo, 14. junija je bil v Turnišču svečano odprt novi obrat Industrije obutve »Planika«. Svečanosti so se poleg prebivalcev Turnišča in sosednjih vasi udeležili številni gostje, predstavniki ljudske oblasti in množičnih organizacij, industrijskih podjetij v Pomurju in drugod, delavci in uslužbenci »Planike« iz Kranja itd. Med njimi so bili zvezni ljudski poslanci Janez Hribar, Ivan Krefl, Miran Mejak, predsednik OO SZDL Jan Ros, predsednik OLO Rudi Čačinovič, podpredsednik OLO Franc Šebjanič, predsedniki ObLO Ivan Horvat, Karel Lutar in Lojze Žalik, sekretar Združenja usnjarsko-predelovalne industrije FLRJ Miodrag Rančič idr.

Na nedeljsko svečanost so se v Turnišču že dolgo časa pripravljali, tako da bi dostojno proslavili ta dogodek, ki je za vas in okolico velikega pomena. Toda izredno slabo vreme je prekinilo svečanost in zato je odpadel tudi pripravljen nastop domačega pevskega zbora in drugih skupin.

S svečanostjo je začel predsednik delavskega sveta »Planike« **Franc Naglič**, ki je poudaril, da je kolektiv »Planike« še mlad, vendar pa že razširja svoje obrate. Nato je kratko orisal pot, po kateri je prišlo do graditve obrata v Turnišču. Pri tem je zlasti poudaril zasluge,

ki jih ima za ustanovitev tega obrata prejšnji direktor tovarne »Planika« Andrej Verbič. Nato se je predsednik vaškega odbora in predstavnik SZDL **Štefan Lutar** zahvalil v imenu prebivalcev vsem, ki so pomagali pri graditvi novega obrata in ki bo vaščanom in bližnji okolici omogočil boljše življenjske pogoje, zagotovil pa tudi preobrazbo vasi tako v kulturnem kakor tudi političnem oziru. Sekretar Združenja usnjarsko-predelovalne industrije **Miodrag Rančič** pa je novemu kolektivu zagotovil pomoč združenja pri razvoju obrata. Predsednik ObLO **Lojze Žalik** je med drugim zlasti poudaril simbolično naključje, da prav v letu proslavljanja 40-letnice ZKJ odpiramo v Turnišču prvi industrijski obrat, ki je bil zgrajen z napori celotne skupnosti in v duhu načel, za katere se bori Zveza komunistov Jugoslavije.

Novi obrat je odprl zvezni ljudski poslanec **Janez Hribar.** Tov. Hribar je v svojem govoru dal posebno priznanje delovnemu kolektivu »Planike«, ki je imel pravilen socialističen odnos, ker je pomagal kraju, ki s svojimi sredstvi ne bi mogel ustanoviti takega podjetja. S tem bo spet nekaj prekmurskih ljudi dobilo možnost stalne zaposlitve v domači pokrajini, poleg tega pa bo novi obrat vplival tudi na razvoj kmetijstva, ker bo z mehanizacijo kmet manj zaposlen na polju in bo zato iskal svoje mesto v industriji. Nato je tov. Hribar poudaril, da je ta obrat samo del tistega, kar smo pri nas po revoluciji naredili in da bo tako kot drugi razvijal pravo socialistično ustvarjalno vzdušje. Želel je kolektivu obilo uspehov in predal ključe direktorju obrata tov. **Ivanu Potočniku.**

Po svečanosti so si zbrani ogledali tovarniške prostore in razstavo, ki jo je pripravil kolektiv »Planike« in na njej prikazal s slikami in izdelki svoje delo. Dopoldne je bil tudi dvoboj šahistov »Planike« in Turnišča, ki pa se je končal neodločeno 3:3, popoldne pa nogometna tekma med »Planiko I« in Turniščem, ki pa se je ob tej priložnosti preimenovali v »Planiko II«. Zmagali so domači z visokim rezultatom 7:3.

Občni zbor okrajne obrtne zbornice

USLUŽNOSTNA OBRT V SKLOPU STANOVANJSKIH SKUPNOSTI

POLEG DELEGATOV SO SE OBČNEGA ZBORA UDELEŽILI TUDI PREDSEDNIK REPUBLIŠKE OBRTNE ZBORNICE IVAN NOVAK — OCKA, SEKRETAR OK ZKS JAN ROS, PREDSEDNIK OLO RUDI ČAČINOVIC, PREDSEDNIK MARIBORSKE OBRTNE ZBORNICE STANKO SNAJDER IN DRUGI.

V poročilu o delu obrtne zbornice in o perspektivi razvoja obrti v Pomurju, ki ga je prebral predsednik obrtne zbornice **Evgen Skraban**, je med drugim navedeno, da imajo obrtne delavnice družbenega sektorja še vedno precej težav glede obratnih sredstev. To se kaže tudi v pogledu investicij, pri čemer pa bi se dalo pomagati tako, da bi industrijska podjetja odstopala obrtnim delavnicam naprave in stroje, ki jih v industriji ne morejo več uporabljati zaradi iztrošenosti.

Precejšen del poročila je bil posvečen uslužnostni obrti, ki v zasebnem sektorju še vedno nazaduje. **Kot protiutež temu, bi morali ustanavljati nove uslužnostne obrate v socialističnem sektorju, prav posebej še v sklopu stanovanjskih skupnosti.**

V poročilu je bilo poudarjeno, da gre predvsem občinskim ljudskim odborom vsa skrb za razvoj obrti. Vendar se še dogaja, da občinski ljudski odbori pogostokrat nepravilno ocenjujejo ekonomsko sposobnost obrtnih delavnic pri določanju paušalnih obveznosti, kar onemogoča tem delavnicam nadaljnji razvoj. Razvoju obrti pa je treba dati osnovo tudi v samem načinu kreditiranja. Obrtna zbornica se zavzema za to, da bi dobile obrtne delavnice dolgoročne kredite na daljšo dobo kot 3 let. Čim bi bilo urejeno dolgoročno kreditiranje, ne bi bilo tudi dosedanjih pomislekov do anuitet na račun kreditov.

V razpravi so delegati govorili o problemih strokovnih šol, v katerih naj bi se uvedel strnjeni pouk, o vprašanju vajencev ter o nekaterih splošnih problemih obrtništva. Med drugim so se zavzemali za čim večjo finančno osamosvojitev obrtnih pododborov, ki delujejo na sedežih občin.

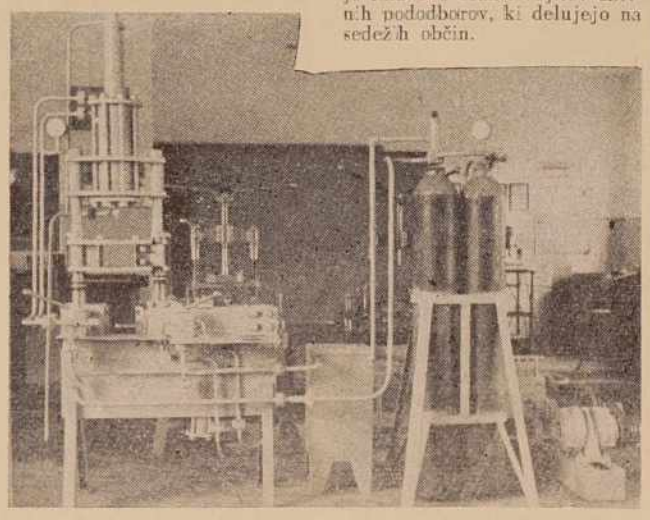

Lendavska »Mehanika« postaja sodoben obrat

ČLOVEK — najvažnejši pri graditvi socializma

Piše: Franc Skoberne, org. sekretar OK ZKS in delegat za IV. kongres ZKS

V kratkem prispevku ni mogoče dovolj poudariti vloge in pomena, ki jo ima Zveza komunistov na gospodarski in politični razvoj v naši socialistični družbi.

Splošno znano je, da je Zveza komunistov osnovna gonilna sila našega razvoja. Tudi pri nas v Pomurju!

Zveza komunistov se na vseh področjih družbenega življenja bori za pomembnost človeka v sodobnem dogajanju. Človek rešuje vse. Boljše in pravičneje pa bo usmerjal dogajanja, če bo bolj izobražen, če bo več znal. Da bi naše ljudi, ki odločajo, ki imajo vplив na dogajanja, bolje usposobili za družbeno delo, smo organizirali tečaje v Radencih, zato smo ustanovili Ljudsko univerzo, zato ustanavljamo nove strokovne šole, zato sindikat organizira predavanja po delovnih kolektivih, zato imamo tudi politično večerno šolo in zato študiramo Program Zveze komunistov.

Več ali manj so vsi naši občinski komiteji skrbeli za izobraževanje delovnih ljudi. Še posebno skrb pa so v zadnjem letu posvetili mobilizaciji vseh naprednih delovnih ljudi v Zvezi komunistov. Sprejemali so v Zvezo komunistov mlade delavce, mladino iz vasi in napredno inteligenco. V mesecu aprilu in maju je pristopilo v Zvezo komunistov 57 novih članov.

Z močno organizacijo, vztrajnim idejno-političnim delom in pomočjo vseh naprednih zavestnih sil lahko upamo, da si bo naš delovni človek, naš delavec na posestvih, naš delavec v tovarni, pri Nafti, pri gradbenih podjetjih, v obrtnih obratih in drugod ustvaril take pogoje, ki bodo dostojni človeka v socialistični domovini.

(Nadaljevanje na 2. strani)

III. občinski praznik v Lendavi

V tem tednu praznuje občina Lendava svoj III. občinski praznik, ki se bo končal v nedeljo, 21. junija z naslednjim programom:

ob 8. uri:

promenadni pohod godbe na pihala;

ob 9. uri:

slavnostna povorka vseh društev, organizacij, pionirjev, cicibanov in tabornikov ter ostalih prebivalcev od doma TVD »Partizan« na igrišče NK »Nafta«. Slavnostni govor, nastopi združenih pevskih zborov, TVD »Partizan« in cicibanov.

ob 13. uri:

odkritje spominske plošče padlim borcem in žrtvam fašističnega terorja v Pince Marofu;

ob 14. uri:

na igrišču NK »Nafta« proste vaje gasilskih društev, finalne tekme najboljših sindikalnih podružnic v nogometu in odbojki.

★

Občanom ob tem prazniku čestitajo in jim želijo obilo uspehov pri delu

OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI KOMITE ZKS
OBČINSKI LJUDSKI ODBOR
OBČINSKI ODBOR ZB

in ostale politične in družbene organizacije

Od 18. do 25. junija

Iz zgodovine delavskega in osvobodilnega gibanja

1919

Po vsej Jugoslaviji so bile junija organizirane stavke v znak protesta, ker je bivša jugoslovanska vlada vodila neprijateljsko (intervencionistično) politiko do nove revolucionarne države Sovjetske Madžarske, na čelu katere je bil Kun Bela. Študentje so v večjih mestih organizirali demonstracije. Zaradi tega jih je policija preganjala in jih več tudi zaprla.

1920

Od 20. do 25. junija je bil v Vukovaru drugi kongres socialistične delavske stranke Jugoslavije (komunistov). Na tem kongresu se je stranka preimenovala v Komunistično partijo Jugoslavije (KPJ).

1936

V Unionski dvorani v Mariboru je bila junija velika akademija v zvezi s pripravami na svetovni mladinski mirovni kongres v Ženevi. Navzočih je bilo 2000 ljudi.

1940

— Junija je bila nad Zalogom pri Ljubljani prva konferenca KPS na kateri je bil izvoljen nov CK KPS.

— 24. junija je bivša Jugoslavija, ko je bila že od vseh strani obkrožena s fašizmom, navezala pod pritiskom javnega mnenja, ki ga je ustvarila KPJ, diplomatske odnose s Sovjetsko zvezo.

1941

22. junija je napadla fašistična Nemčija Sovjetsko zvezo. Istega dne je na seji CK KPJ bilo sklenjeno, da se začne z oboroženo borbo proti fašističnemu okupatorju.

V POMURJU

1919

20. junija je ob dnevu mednarodne generalne stavke bila v znak solidarnosti sklicana konferenca socialističnih in komunističnih somišljenikov iv Murski Soboti.

1941

— 18. junija je bil v Murski Soboti pri Tivadarjevih sestanek članov KPS iz Prekmurja, na katerem so podrobno razpravljali o organizacijskem delu in si razdelili teren za aktivno delo.

— Po izjavi Jožeta Holca so koncem junija bili formirani politični aktivi v Gornji Radgoni, Turjancih in na Kapeli.

— 18. junija je po nalogu PK KPS iz Maribora bilo ustanovljeno 12. vojno področje. Za komandanta tega področja je bil imenovan narodni heroj Stefan Kovač.

1942

22. junija so fašisti internirali 668 mož, žena in otrok iz Benice, Petišovec, Pinc, Dolge vasi itd. Odvedli so jih v Šarvar na Madžarsko. Staršem so odvzeli otroke in jih oddali kmetom v Vojvodini. V internaciji je v letih 1942—1945 umrlo 55 ljudi.

— 24. junija so odšli prvi partizani iz Prlekije v Ruško četo na Pohorje.

Letos 4000 ha posevkov italijanskih sort pšenice

Zadruge v Pomurju so v minulem letu mnogo bolj skrbele za svoje sklade, kot v prejšnjih letih. Vendar bi lahko skladi bili še mnogo večji. V 57. letu so zadruge vložile v sklade 32,500.000 dinarjev, v letu 1958 pa čez 94 milijonov dinarjev.

V petek je bila v Murski Soboti v hotelu »Zvezda« konferenca upravnikov kmetijskih zadrug Pomurja. Konferenco je sklicala okrajna zadružna zveza. Na konferenci je bila podana analiza zaključnih računov in tarifnih pravilnikov. Pogovorili so se o dosedanjih uspehih v kooperativnih odnosih in o nalogah za bodoče delo, o šolanju kadrov za zadruge ter o raznih tekočih nalogah.

Zadruge v Pomurju so v minulem letu imele od 5—14 odstotkov stroškov napram prometu. Z boljšim gospodarjenjem in poslovanjem v zadrugah, bi lahko zmanjšale svoje stroške ter zvišale sklade. Pri analizi zaključnih računov so na konferenci ugotovili, da so posamezne kmetijske zadruge imele previsoke materialne stroške, in v zvezi s tem mnogo manjše sklade. Najboljše je poslovala Kmetijska zadruga Bogojina, ki je odvedla v sklade 35 odstotkov čistega dohodka. Prav tako je dobro gospodarila Kmetijska zadruga Murska Sobota. Med najslabšimi kmetijskimi zadrugami v tem pogledu je Kmetijska zadruga Gornja Radgona, ki je odvedla le 2.4 odstotka čistega dohodka v sklade.

V Pomurju deluje danes 46 kmetijskih zadrug. Tarifne pravilnike je predložilo do roka 40 kmetijskih zadrug. Šest kmetijskih zadrug in to Križevci v Prekmurju, Martjanci, Puževci, Črensovci, Spodnja Ščavnica in Videm ob Ščavnici še ni predložila tarifnih pravilnikov. Do roka bi pravilnike lahko predložili, če ne bi bilo malomarnega poslovanja, zlasti v kmetijskih zadrugah Martjanci in Črensovci.

Pri razpravljanju o tarifnih pravilnikih so na konferenci ugotovili, da nekatere kmetijske zadruge niso realno sestavla gospodarskih planov, ker niso razmerja med realizacijo in čistim dohodkom pravilna. Tako na primer Kmetijska zadruga Selo-Fokovci zvišuje gospodarski plan za 20 %, čisti dohodek pa zvišuje za 115 odstotkov. Sklenili so, da bo okrajna zadružna zveza sodelovala pri pregledu tarifnih pravilnikov.

Predsednik okrajne zadružne zveze Štefan Antalič je nakazal uspehe pri kooperativnih odnosih. Posebej je opozoril vse upravnike na naloge in dolžnosti ter važnost sodelovanja pri jesenski setvi žitaric. V ta namen je predlagal, da vse kmetijske zadruge pristopijo k sestavi plana kooperacije.

Žitna polja so vzvalovila in če bo več sonca, bomo kmalu želi . . .

Letoš bodo morale kmetijske zadruge v Pomurju zasejati v kooperaciji 4000 ha z italijanskimi pšenicami, dočim smo v preteklem letu zasejali le 1300 ha. Z ozirom na to, da so posevki italijanske pšenice v povprečju zelo dobri, bo letos mnogo lažje doseči predviden plan.

Na koncu so še razpravljali o organizaciji pogodbenega sodelovanja v živinoreji, o investicijah za gradnjo objektov za živino ter o načinu vodenja evidence v pogodbenem sodelovanju pri živini.

PO PARTIZANSKIH POTEH . . .

Orožje in oprema naših partizanov, njihovi zapiski, beležke in spomini, fotografije, plakati in uradni dokumenti vojaških in političnih oblasti so spomeniki naše preteklosti. Nad vse pomembni so za nas vsi spominski kraji, oziroma tisti spomeniki, kjer so bila važna zborovanja in sestanki, baze, bunkerji, partizanske bolnišnice, tiskarne itd. Pričevanja te borbe so prav tako vsi predmeti, ki dokazujejo sodelovanje naših ljudi iz NOV v tujini, v taboriščih.

Mnogo tega, kar nas spominja na te čase, je že med vojno propadlo. Ne smemo pozabiti, da čas surovo uničuje dokumente in da se venomer redčijo vrste živih prič. A vendar se na področju spomeniškega varstva NOV še da opraviti mnogo koristnega dela. Pogoji za uspeh pri tem delu je lahko samo čim bolj točna evidenca dogodkov in spomenikov na terenu oziroma obširna partizanska topografija.

Topografija NOV na terenu bo zasledovala štiri glavne smeri: ugotoviti zgodovinski razvoj NOV na določenem odseku, točno ugotoviti vse objekte na terenu (baze vojnih štabov, edinic, tiskarne, bolnišnice, šole, kurirske postaje, mesta streljanja talcev in na smrt obsojenih po okupatorjevem sodišču, mučilnice in zapore). Ugotoviti je treba tudi zaslužne ljudi dotičnega odseka in posebej upoštevati dogodke od leta 1941 do 1945. Evidentirali bodo vrsto spomenikov NOV in zbrali podatke za restavracijo partizanskih objektov. Pri tem nam bodo morali pomagati na terenu ne le posamezniki, ki so sodelovali z NOV, s svojimi resničnimi izjavami, spomini, življenjepisi, temveč tudi družbene organizacije. Zato lahko naše prizadevanje za ureditev partizanske topografije označimo kot družbeno nalogo. Partizansko topografijo bo hranil oddelek ljudske revolucije Pokrajinskega muzeja za Pomurje v Murski Soboti.

V. K.

Komunisti in družbena kmetijska gospodarstva

(Nadaljevanje s 1. strani)

mostojne organizacije ZK. Kje so vzroki, da je tam ni in kje so vzroki, da jih tudi večji samostojni obrati še nimajo, o tem bomo komunisti morali razmišljati. Ne bo zgrešeno že vnaprej povedati, da je to posledica slabega dela posameznikov in partijskih forumov. Naj bo sklep, da tudi to pomanjkljivost odpravimo, naša zaobljuba IV. kongresu ZKS.

Enoletni akcijski program KG predvideva samo v vzreji plemenske in klavne živine več 100 %-ni dvig sedanje proizvodnje in preko 400 milijonov investicij družbenih sredstev, ki se bodo bogato obrestovala. Taka sprememba, dobesedna revolucija v kmetijski proizvodnji, postavlja pred vse kmetijske delavce in zlasti pred člane ZK zelo odgovorne naloge. Temu bodo kos, če bo njih delo sistematično, jasno in dosledno. Če bodo v izvajanje konkretnih nalog uspeli pritegniti ves kolektiv in mu pojasniti rezultate in koristi, ki jih na tem področju lahko dosežemo. Naloga KG pa s tem še ni izčrpana. Poleg lastnih uspehov, ki bodo lahko vplivno delovali nazven, se je nujno in odločneje orientirati tudi na proizvodno sodelovanje s privatnimi kmečkimi gospodarji ter skupno z njimi na njihovih površinah ustvarjati višjo in donosnejšo proizvodnjo. Dalje so tu še razne oblike pomoči KZ. Ko govorim o nalogah KG, mislim na žive ljudi — na kadre. Menim, da je tu nujno podčrtati zlasti potrebo po idejno-politični vzgoji kadrov. To morajo nenehno izvajati člani ZK, da bi tako usposabljali samega sebe in bili uspešni v delu pri vzgoji ostalega prebivalstva.

Na razpolago imamo bogat material s VII. kongresa ZKJ in 9. plenuma Zveznega odbora SZDL. IV. kongres ZKS bo ta vprašanja še nadalje prilagajal našim slovenskim razmeram. Prav v dnevih kongresa in tudi pozneje je dolžnost nas komunistov, da tudi s tega področja družbene dejavnosti bogatimo naše znanje, ker edino tako bomo lahko uspešni v delu.

ČLOVEK — najvažnejši pri graditvi socializma

(Nadaljevanje s 1. strani)

Z ljudmi, ki so pripravljeni, da gradijo socializem, ne bo težko premagovati težav, ki se pojavljajo pri izvajanju gospodarskih načrtov. Take ljudi pa imamo ne samo v Zvezi komunistov, pač pa tudi v Socialistični zvezi, v sindikalnih organizacijah, v zadružnih svetih, v organih družbenega in delavskega upravljanja, v mladinskih organizacijah, v vseh ostalih organizacijah in društvih.

V letošnjem letu, ko praznujemo 40-letnico KPJ in se spominjamo njene težavne poti in mnogih nesebičnih žrtev najpernejših in najboljših sinov našega ljudstva, moremo z veseljem ugotoviti, da je ta pot privedla do uspehov, da se dviga življenjski standard našemu delovnemu človeku in da je svoboden na svoji zemlji.

Borba za socialistične odnose še ni končana. Socializem je borba za boljše življenje. IV. kongres ZKS bo prav gotovo preanaliziral dosedanje uspehe in neuspehe na tej poti in dal nove vzpodbude za nadaljnje delo. Dal bo jasnejše smernice vsem članom ZKS, vsem delovnim ljudem, vsem, ki si prizadevajo, da bi čimprej zgradili resnično socialistično domovino.

MESEC DRUŽINE IN GOSPODINJSTVA

Gospodinjska vzgoja odraslih

V mesecu družine in gospodinjstva je vsekakor prav, da seznanimo naše bralce na kratko s pomenom gospodinjske vzgoje. Mnogi še do danes niso doumeli, da je družina ustanova, osnovana na osnovnih človeških odnosih, hkrati pa zadružna skupnost, kjer vsak član prispeva svoj delež pri ustvarjanju srečnega in udobnega doma. Ni potrebno posebej poudarjati, da ima gospodinjska vzgoja namen ljudem pomagati, da bodo bolje živeli s tistim, kar imajo v domovih.

Izobraževanje odraslih za delo v gospodinjstvu zajema številne naloge. Dosedanje izkušnje kažejo, da so bili tečaji s kratkimi učnimi enotami za odrasle (a tudi demonstracije kot pomembna oblika kratkih tečajev) v Pomurju uspešni. Zanimanje in obisk teh tečajev pričata, da odrasli sledijo spremembam v gospodinjski tehniki in v mnogih drugih poslih v zvezi z gospodinjstvom. Navada, da sta v službi mož in žena, se tudi pri nas čedalje bolj širi. Zato je potrebno, da vsak družinski član prispeva svoj delež k uresničevanju družinskega delovnega plana.

Žal pa še prevladujejo v naših družinah zastareli nazori, da je v kuhinji in domu sploh mesto samo ženi. Zato sodi naša družba, da je treba pripravljati za skupno delo v gospodinjstvu od malega deklice in dečke. Da bi omejili uporabo časa in energije pri gospodinjskih delih, uporabljajo že mnoga gospodinjstva različne električne stroje in druge pripomočke, kar jim sicer olajšuje gospodinjsko delo, ne osvobaja pa naših žena njihovih skrbi in dela. V naših pogojih pa je končni cilj prenos čim večjih gospodinjskih del na industrijo in različne servisne obrate (servis za pranje, krpanje, čiščenje stanovanja, zavetišča za čuvanje otrok, itd.). Ljudje se še ne zavedajo dovolj, kakšne prednosti ima tak način gospodinjenja, zato jih je treba pridobiti, da se bodo teh uslug posluževali ter predvsem poskrbeti, da bodo cene teh uslug dostopne.

Nadaljnji korak k podružabljenju gospodinjstva je organizacija in delo stanovanjskih skupnosti, kjer družine skupno rešujejo svoja življenjska vprašanja. Stanovanjske skupnosti pa ne smemo smatrati samo kot rešitev pomoči mestnim gospodinjstvom, kajti vprašanje pomoči gospodinjstvom na vasi sloni na istih načelih. Tu se je treba zavzeti za ustanavljanje vaških skupnosti in v okviru teh organizirati različne servise za pomoč kmečkim gospodinjam (peka kruha, sušenje sadja, kopalnice, pralnice, vaške hladilnice) in sploh poskrbeti za dvig življenjske ravni (kino ob sobotah in nedeljah, itd.). Družbeni samoupravni organi na vasi — občine in zadruge bodo morale nuditi vso pomoč, kajti le na ta način bomo razbremenili kmečko ženo njenega gospodinjskega dela z namenom, da se tudi ona aktivno vključi v proizvodnjo, da sodeluje v upravljanju gospodarskih in političnih organizacij, v organih oblasti, v prosvetnih in zdravstvenih ustanovah in v društvih. S tem bodo tudi naše kmečke žene postale na vseh področjih življenja aktivni državljani, obenem pa pobudniki reševanja tistih družbenih problemov, ki zadevajo družino.

Tudi o vsem tem so se pogovorile članice društva strokovnih učiteljic Pomurja na nedavnem posvetovanju v Murski Soboti in poudarile svojo osnovno nalogo: pomoč pri ukrepih za zboljšanje prehrane mestnega in podeželskega prebivalstva. V tem oziru bo treba veliko storiti še na vasi, saj je znano, da prehrana našega vaškega prebivalstva še ne odgovarja sodobnim prehrambenim načelom. Poseben problem predstavljajo tudi menze, ki bi nudile hrano za odnašanje na dom in pa menzna samopostrežba. Tu kaže upoštevati strukturo prebivalstva in posebne razmere in glede na te izbirati najbolj rentabilno obliko.

K dvigu standarda v naših gospodinjstvih pa morata prispevati tudi trgovina in industrija. Zato je treba najti ustrezne uspešne oblike sodelovanja z našim tržiščem in tovarnami. Trgovine naj bi nabavljale vse blaga, ki so primerne za našega človeka in z ustrezno kakovostjo in ceno. Prodati in zaslužiti, naj bi ne bil edini smoter trgovine.

bi

Dvoje koristnih posvetovanj

V mesecu družine in gospodinjstva je pozornost družbenih organizacij usmerjena tudi pravilni prehrani delovnih ljudi. Minuli teden je bilo v sodelovanju z društvom strokovnih učiteljic Pomurja v Murski Soboti posvetovanje, ki mu je prisostvovala tudi sekretarka OO SZDL tov. Sida Podlesek. Kljub slabi udeležbi je bil razgovor ploden. Navzoče tovarišice so se zavzele za to, da bi posredovali kmečkim ženam čim več znanja in sploh storili kar največ v zvezi s preusmeritvijo na pravilno prehranjevanje delovnih ljudi (tečaji za vlaganje sadja in zelenjave, skrb mlečnih in šolskih kuhinj itd.).

Posvetovanja »Potrošnik in trgovina« so se udeležile članice društva naprednih žena in predsednik Trgovinske zbornice okraja Murska Sobota tov. Franc Ficko. Po njegovih uvodnih besedah so žene iznesle nekatere nepravilnosti glede postrežbe v trgovinah in dale pobudo za čim hitrejše uveljavljanje potrošniških svetov. Le-ti bodo lahko najuspešneje reševali nakazane probleme.

Razgovor z našimi kooperanti

Da bi dobili mnenje zadružnikov o pogodbenem sodelovanju, ki je znano pod imenom kooperacija, je naš sodelavec obiskal nekatere pomurske kooperante in jim v zvezi s tem zastavil nekaj vprašanj:

- Kako ste zadovoljni s pogodbenim sodelovanjem?
- Ali ste z dosedanjo strokovno pomočjo, ki vam jo je nudila zadruga, zadovoljni?
- Ste zadovoljni z obdelavo s sodobno mehanizacijo, s katero zadruga razpolaga?
- Kaj menite o posevkih in kakšni so obeti?
- Kaj bi po vašem mnenju bilo potrebno še spremeniti, da bi se sodelovanje izboljšalo in izpopolnilo?

KMETIJSKA ZADRUGA PETROVCI

Odgovarja zadružnik Stefan Fujs

○ »Sedanja oblika zadružnega sodelovanja je za kmeta ugodna in se sodelovanje na vsak način izplača. Na našem območju se poleg sodelovanja s pšenico še najbolj izplača pogodbeno pitanje.«

○ »V zadrugi potrebujemo stalnega kmetijskega strokovnjaka.«

○ »Jesenska setev je bila v redu opravljena in je bilo skoraj povsod izvršeno globoko oranje in podrahljanje. Nekoliko premalo skrbi pa smo posvetili setvi hibridne koruze.«

○ »Posevki pšenice v pogodbenem sodelovanju lepo kažejo, posebno še tisti, ki so bili poškropljeni proti plevelu. Potrebno bi bilo, da bi zadruga že spomladi pristopila k akciji za zatiranje plevela, ki se je ponekod bujno razrasel.«

○ »V bodoče bo potrebno, da zadruga takoj po spomladanski setvi prične s pripravami za jesensko setev, da bo zemlja lahko pravilno in pravočasno obdelana. Več skrbi pa bi naj zadruga posvetila tudi zimski nitraciji.«

KMETIJSKA ZADRUGA FOKOVCI-SELO

Odgovarja zadružnik Aleksander Jakiša

○ »Z zadružnim sodelovanjem sem zelo zadovoljen, še posebno pa s to drugo obliko. Najbolj se mi izplača pridelovanje pšenice, ki ima letos odlično klasje.«

○ »Sodelovanje je tolikо ugodnejše, ker nam zadruga nudi tudi strokovno pomoč.«

○ »Ugotovil sem, da s vprego nisem imel nikoli tako dobro obdelane zemlje, kot jo je zadruga obdelala s svojimi stroji. Potrebno pa bo, da si zadruga še nekoliko izpopolni strojni park.«

○ »Takšne pšenice še nisem imel na svojih površinah, čeravno sem že star nad 60 let. Če bo ugodno vreme, pričakujem letos bogato žetev. V sodelovanju imam tudi nekaj krompirja, ki nič dosti ne zaostaja za pšenico, vendar pa ga bo treba pravočasno poškropiti.«

○ »Namesto odgovora na zadnje vprašanje pa svetujem kmetom, ki so sedaj še izven sodelovanja, da se nam čimprej pridružijo.«

(Nadaljevanje na 4. strani)

KOMBAJN BODO NABAVILI

Kmetijska zadruga v Križevcih pri Ljutomeru bo v kratkem kupila nov kombajn in več snopovezalk, ki so jih doslej tako pogrešali. Ti novi stroji bodo zelo dobrodošli ob letošnji žetvi in jih zadružniki že težko pričakujejo.

-ko

TVD »PARTIZAN« POMURJA OB 40—LETNICI ZKJ

OKRAJNI ZLET v GORNJI RADGONI

V nedeljo je Okrajna zveza telesno-vzgojnih društev »Partizan« Murska Sobota priredila v Gornji Radgoni okrajni zlet. Zaradi slabega vremena pa ni bilo toliko gledalcev in nastopajočih, kot so pričakovali.

Kljub muhastemu vremenu pa se je v nedeljo okrog 15. ure razvila po mestu lepa povorka članov TVD »Partizan« iz Pomurja. Ob spremljavi godbe na pihala je povorka nato krenila na letno telovadišče. Udeležence in goste, med katerimi so bili tudi sekretar OK ZKS **Jan Ros**, predsednik OLO **Rudi Čačinovič**, zvezni ljudski poslanec **Ivan Kreft**, sekretar ObK ZKS Gornja Radgona **Marija Levarjeva** in drugi, je pozdravil predsednik Okrajne zveze TVD »Partizan« tov. **Henrik Ribič**.

Na okrašenem telovadišču je nastopilo okrog 800 članov TVD »Partizan« s pisanim sporedom. Posebej je treba povdariti vaje s trakom, ki so jih izvajale pionirke, vaje na orodju, kjer so se posebno dobro izkazali nekateri člani in članice, tek na 1500 metrov, v katerem je zmagal Janez Husar iz Kroga; ob koncu pa je treba še omeniti prijateljsko rokometno tekmo med člani »Partizana« Radgona in športnim aktivom Gimnazije iz Murske Sobote, ki se je končala z rezultatom 5:9. S to tekmo so tudi zaključili nedeljsko prireditev. Nastopajoči so razen nekaj izjem dobro izvedli program, precej pa jih je oviralo blatno in spolzko igrišče.

ZUNANJE-POLITIČNI PREGLED

Peti teden v Ženevi

Vsak poskus, da bi povezali to, kar je bilo doslej doseženega na pogovorih v Ženevi, se nujno omeji samo na ugotovitve o ugodnem vzdušju, pomirljivem tonu in stalnem »določenem napredku« v razpravljanju o odprtih vprašanjih. Kakega določenega dokončnega sporazuma o katerem koli vprašanju za zdaj še ni. Poglavitni sestanki so še nadalje zaprti, javne seje so pretežno deklarativne narave, poročila na tiskovnih konferencah pa so pičla in vzdržljivo **oprezna.**

Pa vendar ne more nihče oporekati, da razgovori ne napredujejo. V tem pogledu so zlasti pomembni tile trije momenti. Prvič, sedanji razgovori o berlinskem vprašanju in o variantah obojestranskih popuščanj se razvijajo v vzdušju, ki je včasih celo prijateljsko, napoved konference na najvišji ravni pa postaja vse bolj verjetna osnovna postavka prihodnjega zaključnega komunikeja konference. Drugič, peti teden razgovorov v Ženevi se začenja tudi uradno imenovati kot »vstop v zaključno fazo«. Nihče ne precizira, koliko časa bo ta faza trajala, zdi se pa tudi, da nima tega vprašanja nihče za posebno važno. Morebitno podaljševanje ženevskih razgovorov še za nekaj časa bi imelo v sedanjem ozračju večinoma značaj globljega pojasnjevanja gledišč, z drugimi besedami povedano, značaj nadaljnjega skrbnega pripravljanja terena za sestanek na najvišji ravni. Na to kaže tudi tretja značilna okoliščina. Kaže namreč, da so štirje ministri razen razprav o malem berlinskem kompromisu in proučevanja posamezniih točk iz predloženih okvirnih načrtov (v prvi vrsti predloga o deklaraciji o miroljubnem reševanju sporov in predloga o ustanovitvi demilitariziranih con v Evropi) spustili tudi v široko izmenjavo gledišč v prvi vrsti odprtih mednarodnih problemov. Očitno je, da za zdaj, v Ženevi, te diskusije ne bodo privedle do kakih konkretnih rezultatov. Gotovo pa je, da nudijo priložnost za boljše in bolj točno ocenjevanje dejanskih možnosti, za prihodnje razgovore in za prihodnje sporazume.

Morda je za zdaj še vedno prezgodaj oceniti kot dokončno točna mnenja o tem, da je v Ženevi že dosežen načelen sporazum o sestanku na najvišji ravni, ki naj bi bil julija letos. Dejstvo pa je, da je vse več znakov, da bi ta želja postala resnična stvarnost.

Ferhat Abas v Beogradu

Predsednik začasne alžirske vlade Ferhat Abas, ki je bil na obisku v Beogradu, je imel politične razgovore z uradnimi jugoslovanskimi predstavniki. Med temi razgovori je prišlo do široke izmenjave mnenj, ki zanimajo obe strani, pri čemer je bila posvečena posebna pozornost vprašanjem osvobodilnega boja alžirskega ljudstva, do katerega je gojila Jugoslavija vedno najglobljе simpatije, kakor se je tudi vedno solidarizirala z vsemi osvobodilnimi gibanji v Aziji in Afriki. Ko je nudila podporo upravičenemu boju Alžircev za neodvisnost in ko je Jugoslavija ob vsaki priložnosti izražala tako svoje načelno stališče, je vedno podprla vse napore, ki bi vodili do razgovorov in do pametne rešitve alžirskega vprašanja. Naša želja je bila in je ostala, da bi pripravljenost na mirne in demokratične razgovore, ki bi privedli do prenehanja vojne in trajne rešitve alžirskega problema, pripravljenost, ki se je tako vidno pokazala v stališču alžirske Fronte za narodno osvoboditev, prišla do izraza tudi na drugi strani. Taka rešitev alžirskega problema ne bi pomenila samo prenehanja prelivanja krvi in uresničitve naravne pravice naroda do neodvisnosti, temveč bi pomenila tudi odstranitev spopada, ki stalno preti z vse večjimi nevarnostmi.

Bonsko presenečenje

Nepričakovana odločitev Konrada Adenauerja, da ostane na položaju bonskega kancleria in da prekliče svojo prejšnjo svečano izjavo o umiku in kandidiranju za predsednika zahodnonemške republike, je izzvala po svetu številne komentarje. V večini teh komentarjev je poudarjena skupna in v bistvu točna ocenitev, da pomenijo zadnji dogodki v Zahodni Nemčiji izraz resne krize, ki je zajela sedanji bonski režim.

V Zahodni Nemčiji je povzročila Adenauerjeva odločitev veliko presenečenje, v njegovi krščansko-demokratski stranki pa je izzvala resne politične pretresljaje. Adenauerju je končno uspelo, da je vsaj začasno pomiril »nezadovoljneže in upornike« v lastni stranki. Ni pa mu uspelo preprečiti vidnega padanja svoje avtoritete v vsej Zahodni Nemčiji in v svoji stranki. Njegova potem je spravila krščanske demokrate v vsakem pogledu v zelo težaven položaj in jih je pustila brez uradnega kandidata komaj dva meseca pred volitvami predsednika republike.

MANIFESTACIJA MNOŽIČNE AKTIVNOSTI

Piše: Milan Frančiškin, predsednik ObO SZDL

Praznovanje občinskega dneva v lendavski občini postaja vsako leto bolj široka in množična manifestacija občanov. Predvsem so prizadevna društva, družbene in politične organizacije, delovni kolektivi, sindikati, mladina itd. Vsi ti s svojimi programi in nastopi omogočajo, da občinski dan pridobi na svojem prazničnem izgledu, na svoji politični ter kulturni vsebini. Splošna razgibanost in zanimanje, ki se ob praznovanju občinskega dneva kaže, samo potrjuje dejstvo, da se iz leta v leto krepi in prihaja vse bolj do izraza pomen in vloga naše občine v sistemu komunalne ureditve. Množičnost in široko sodelovanje državljanov pri proslavah občinskega dneva postaja politična manifestacija. Na zaključnih proslavah in športnih ter kulturnih prireditvah ob občinskem tednu sodeluje na tisoče občanov, na

stotine aktivnih športnikov, pevcev in godbenikov, šahistov itd. Vse to pa obenem potrjuje ugotovitev, da so ljudje pravilno razumeli, da je občina postala tista družbena skupnost, ki skrbi in ureja vsa življenjska vprašanja svojih državljanov ob njihovem sodelovanju in z njihovo pomočjo. Ob takšnem razvoju postaja pri nas 22. junij resničen občinski praznik, manifestacija delovnih uspehov v gospodarstvu, v kulturi, v športni in politično-družbeni dejavnosti.

Letošnje praznovanje, ki ga praznujemo povezano s proslavami 40-letnice ZKJ, ima še posebej svoj pomen. Naš občinski praznik je povezan z zgodovino osvobodilnega gibanja v naši občini, povezan je z nasiljem in nečloveškim ravnanjem okupatorja proti zavednim Slovencem, ki se z njegovim režimom in zatiralnimi metodami niso strinjali. Prav zaradi dogodkov 22. junija 1942 v vaseh Benica, Pince Marof, Petišovci kolonija, Kamovci in Dolga vas, ko so madžarski žandarji in vojaki odgnali nad 600 mater, otrok in starcev v triletno internacijo v Šarvar, se je hitreje razvijal odpor vsega prekmurskega ljudstva proti Hortijevemu režimu in fašizmu. Prav tiste dni je Partija organizirala široko posvetovanje zavednih ljudi v polanskem gozdu, ki sta ga vodila narodni heroj Štefan Kovač in Miško Kranjec. Zaradi brezobzirnega zatiranja je okupatorjeva oblast bila vedno bolj osovražena od vseh naprednih ljudi in patriotov med Slovenci in Madžari v občini. Delovanje Partije je postajalo vedno vplivnejše in našlo je vedno nove somišljenike. Ljudje so vedno bolj zaupali KPJ in tudi izražali svojo pripravljenost za aktiven odpor. V težkih pogojih dela, predvsem pa v začetku okupacije, ko je Hortijev režim v naši občini imel še veliko podporo prebivalcev, predvšem v madžarski narodni manjšini, so številni poskusi odporniškega gibanja izredno ostro zatrti, ljudje pa so se znašli v ječah in zaporih. Kljub takšnemu ravnanju okupatorja in izdajstvu ljudi, ki niso pravzaprav še spoznali, kaj pomeni fašizem in kakšne grozote prinaša s seboj, je osvobodilno gibanje zaživelo in se v letu 1944 že razvilo v široko fronto, ki je politično in vojaško zadala sovražniku občutne udarce.

V letošnjem jubilejnem letu, ko vsi naši jugoslovanski narodi praznujejo 40-letnico svoje Partije, se ob našem občinskem prazniku spominjamo na vse žrtve, ki so jih preganjani ljudje in borci za svobodo naše občine dali v težkih dneh osvobodilnega gibanja. Čeprav se to gibanje pri nas ni moglo tako široko razviti zaradi ugodnih razmer, ki so jih okupacijske oblasti imele na lendavskem območju, in je vse skupaj, kar so ljudje tega dela naše Jugoslavije za svojo nacionalno in socialno osvoboditev storili, le skromnejši del celotne borbe naših narodov za novo socialistično Jugoslavijo, smo mi na preteklost te borbe ponosni in prav je, da se teh dogodkov ne samo spominjamo, ampak da jih tudi praznujemo.

Naši ljudje danes znajo ceniti te pridobitve in postajajo vedno aktivnejši graditelji naše socialistične skupnosti. Pod vodstvom SZDL, ki si pridobiva naše napredne ljudi na vasi in v mestu, raste močna politična in družbena sila. Pod njenim vodstvom danes že uresničujemo številne zamisli, ki so še do nedavnega bile samo želja prebivalcev lendavske občine. Široka mobilizacija vseh sposobnih proizvajalcev, razvijanje lastne iniciative v kolektivih in podjetjih, pravilni odnosi med njimi in občino kot občinsko skupnostjo, ustvarjajo iz leta v leto nove rezultate; ljudje vedno več delajo doma, raste gospodarska moč komune. S pravilnim razvojem delavskega in družbenega upravljanja raste in se krepi samoiniciativa, dajejo se številne nove pobude, razvijajo se podjetja in ustanavljajo novi obrati. Tak razvoj je mogoč prav zaradi demokratične ureditve širokega kroga vprašanj, ki jih neposredno rešujejo delavci in občani.

Tak sistem dela in upravljanja ter urejevanja življenja ljudi v občini sami je že pokazal številne prednosti in rezultate na področju izboljševanja življenjske ravni in materialnih osnov naše komunalne skupnosti. Zato zadovoljstvo, ki se kaže ob letošnjem praznovanju občinskega dne v Lendavi in na podeželju, samo potrjuje pripravljenost ljudi, da še več storijo za napredek in razvoj naše občine. To pa potrjuje pravilnost naše poti, ki sloni predvsem na naših lastnih silah, na mobilizaciji kmetov za večjo kmetijsko proizvodnjo, delavcev v podjetjih pa za večjo produktivnost na njihovih delovnih mestih.

Izhajajoč iz teh osnov bomo v bodoče napravili in uredili v občini še vse tisto, česar do sedaj nismo mogli. Razvoj gospodarstva nam bo omogočal ustvarjati in razvijati še vse ostale potrebe v občini. Mi smo na takšni poti in verujemo v naše bodoče uspehe. To nam je omogočila naša socialistična revolucija, to nam danes omogoča naš demokratični družbeni razvoj, v katerem si naša komunalna skupnost vedno bolj in z večjim uspehom utira pot — v zadovoljstvo prebivalcev.

Razgovor s tov. L. Žalikom, predsednikom ObLO Lendava

Ugodne možnosti za napredek občine

OB PRAZNIKU OBČINE LENDAVA JE NAŠ SODELAVEC OBISKAL PREDSEDNIKA OBČ. LJUD. ODBORA TOV. LOJZETA ŽALIKA, KI MU JE OB TEJ PRILOŽNOSTI ODGOVORIL NA VPRAŠANJA O GOSPODARSKEM RAZVOJU IN PROBLEMIH OBČINE

VPRAŠANJE: Kakšne so perspektive gospodarskega razvoja občine tako z ozirom na družbeni plan kakor tudi na možnosti?

V primerjavi z lanskim planom in določenimi smermi razvoja, ki ga predvideva petletni perspektivni plan, pričakujemo, da bo naš načrt gospodarskega razvoja ne samo uresničen, temveč ponekod tudi presežen. To pa predvsem zaradi ugodnejših pogojev za najemanje investicijskih kreditov, kar se že letos močno pozna, saj bodo odprti novi ali pa razširjeni stari obrati, ki sploh niso bili prej predvideni za razširitev ali gradnjo.

VPRAŠANJE: Kaj mislite letos v občini novega zgraditi ali pa začeti graditi?

Tega je pa dosti. Omenim naj najprej nov obrat tovarne Planika, ki ga je odprla v Turnišču, poleg tega bo odprla še enega v Lendavi, v katerem bodo delali copate in otroško obutev. Potem je Mehanika, ki krepko razširja svojo dejavnost, pri Dežnikarni bodo odprli delavnico za trikotažo, preurejujejo se delavnice pri Nafti, kjer bo odprta livarna, Plinarna in Mizarstvo bosta prihodnje leto za enkrat povečala svoje kapacitete itd. Predvidena je razširitev tudi uslužnostne obrti. Ob vsem tem pa je potrebno urediti razne komunalne probleme. V Lendavi bo zgrajena nova lekarna, sedaj urejujejo vodovod, Rudarsko ulico, zgrajenih bo tudi 20 novih stanovanj, v tjesen pa bomo začeli graditi šolo v Turnišču in vajensko šolo v Lendavi. Prihodnje leto mislimo temeljito preurediti zdravstveno postajo v Dobrovniku, za Turnišče in okolico bo pa velikega pomena

obratna ambulanta, ki ne bo samo za zaposlene delavce, temveč tudi za ostale prebivalce. Letos bo končana elektrifikacija naselja Grede pri Hotizi in s tem tudi v vsej občini.

VPRAŠANJE: Kateri problemi v kmetijstvu najbolj ovirajo njegov razvoj?

To je predvsem silna razdrobljenost zemljišč. Ob pogledu na naša polja se človeku zdi, da so obdelana kot vrtovi, toda take majhne površine niso primerne za strojno obdelavo, ob kateri bi se lahko kmetje preusmerili na gojenje samo določenih kultur in s tem ustvarjali tudi tržne viške. Ob tem je pri nas še precej gosta naseljenost, nujna posledica temu pa revščina. Po podatkih je v občini od 4965 gospodarstev kar 1508, ki imajo dohodek do 30.000 din, v višjih kategorijah z dohodkom 200 do 250 tisoč dinarjev pa samo 19. S tem pa nastajajo ogromni stroški pri socialnem varstvu, ki bodo letos presegli 45 milijonov dinarjev.

Razvoj kmetijstva pri nas zahteva v prvi vrsti utrjevanje zadrug. Pri gospodarjenju sta najboljši KZ Lendava in KZ Gomilice. Vsem pa je potreben strokovni kader, ki ga bo sedaj mnogo laže dobiti, ker bo v Rakičanu odprta dvoletna kmetijska šola.

VPRAŠANJE: Ali bi imelo socialno zavarovanje kmečkega prebivalstva za vašo občino velik pomen?

Brez dvoma, čeprav je v naši občini skoraj polovica ljudi zavarovanih. S tem bi dobilo pravico do zavarovanja še ostalih 15.000 ljudi, kar bi občutno razbremenilo občinski proračun, ljudem pa omogočilo boljšo zdravniško oskrbo. Pri nas so zelo razširjene nekatere socialne bolezni. Sedaj imamo n. pr. 290 tuberkuloznih bolnikov. Ob tem bi pa dodal, da naše bolnišnice tudi nimajo vedno pravičnega odnosa do skupnosti.

Š. Balažic

Nove cene mesa in mleka

Pred nedavnim so sestavili zastopniki občin, OLO, OZZ in KPZ predloge za nove cene mesa in mleka. Med drugim so se tudi sporazumeli glede organizacije plemenskih sejmov. Po predlogu, ki pa ga mora potrpromet LRS, bo stalo goveje dati še Sekretariat za blagovni mešo v prodaji na drobno 270 dinarjev za kg, meso prve vrste 300 din, meso brez kosti 330 do 400 din, svinina pa od 330 do 350 din kg. V posameznih občinah bo med cenami mesa malenkostna razlika.

Mleko bi se naj podražilo po tem predlogu od prejšnjih 26 na 29 do 30 dinarjev za liter. Mleko se bo podražilo zato, ker mlekarne oziroma živilska podjetja prodajajo mleko z izgubo, razen tega dosedanja cena mleka ni odgovarjala dejanskim stroškom kmetovalcev.

OB 40-LETNICI ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

POSTAL SEM SEKRETAR CELICE KPJ

Po navodilih partijskega vodstva iz Ljubljane so komunisti v Loški dolini pridobili 70 mladih delavcev in kmečkih fantov, ki naj bi šli branit mejo. Nagel zlom stare Jugoslavije je preprečil to domoljubno akcijo. Brž ko so vojaki zapustili položaje in odšli iz utrjenih objektov, je partijska celica v Loški dolini začela akcijo za zbiranje orožja in vojaške opreme. Tovariši so mi sporočili, naj vso orožje varno skrijemo in naj ga ne oddajamo Italijanom, čeprav bi bila za prikrivanje orožja zagrožena smrtna kazen.

Nekaj dni po napadu hitlerjevske Nemčije na Sovjetsko zvezo sem v Starem trgu bil na sestanku komunistov Loške doline. Navzoči so bili: Hace Matevž, Nace Voljč-Fric in drugi. Bil sem prvič na sestanku partijcev in počutil sem se izredno počaščenega. Dobil sem navodila za politično-partijsko delovanje na terenu. Organizirati vstajo v največji vasi loškodolinske občine — na mojem rodnem Babnem polju! Mimo tega so me tovariši opozorili na strogo tajnost. Povezali so me s tovariši na Babni polici. Julija 1941. leta me je partijsko vodstvo obvestilo, da sem sprejet v vrste kandidatov Komunistične partije.

Začeli smo s pripravami za organizirani upor. Pridobivali smo prve zaupnike Osvobodilne fronte, razširjali tajno literaturo in ustanavljali prve zarodke ljudske oblasti — terenske odbore OF.

Na vso moč smo si tudi prizadevali, da bi zbrali čim več orožja in municije. Od nezavednih ljudi smo orožje tudi kupovali. Povezal sem se z organizatorji NOG v sosednjem hrvaškem kraju — Prezid. Redno sem jim pošiljal slovenski ilegalni tisk, v povračilo pa so mi oni pošiljali hrvaškega. Ob neki priložnosti sem tov. Mlakarju izrazil željo, da bi bil že rad sprejet v Partijo. Preudarni Lojze pa me je poučil: »Moraš biti nekaj časa kandidat in prestati še preizkušnje, preden te lahko sprejmemo v KP.« Uspešno sem prestal vse preizkušnje. Moj kandidatski staž je trajal od julija do decembra 1941. Po nalogu rajonskega komiteja KPS za Loško dolino me je tov. Alojz Mlakar sprejel v Partijo.

Postal sem član vaške celice KPS na Babni polici. Ta celica je delovala že nekaj mesecev. Moj prvi sekretar je bil Alojz Mlakar-Ljubo. Bil je pravi vzor političnega aktivista, dosleden in neizprosen pri uresničevanju partijskih nalog. Zdel se mi je kot pravi vojaški poveljnik, saj sem mu moral redno poročati o stanju orožja v mojem okolišu. Podatke je pridno zapisoval v beležnico in govoril: »To je odlično, glejte, da bo orožje varno shranjeno, namazano in pripravljeno za takojšnjo akcijo, pazite, da ne pade v roke sovražniku«. Pisal je z nekakšnimi hieroglifi. Zadovoljen je dejal: »Čeprav pride ta beležnica v roke Italijanom, jim ne more koristiti.« Sekretarjeva beležnica je bila res pravi gordijski vozel, da ga menda sam Aleksander Veliki ne bi mogel razvozljati...

19. oktobra 1941 smo doživeli prvo partizansko akcijo. Sercerjev polbataljon je napadel italijansko garnizijo v Ložu — glavnem mestu Notranjske.

Nekaj dni pred napadom se je Sercer mudil v Prezidu. Naročil je, da je potrebno odnesti nekaj orožja v partizansko taborišče pod Racna goro. Seveda ni povedal, kje bodo njegovi borci napadli. Takrat je bilo dogovorjeno, da bodo partizani napadli tudi Drago, Podresko in Travo, kjer je bilo precej nemškutarjev, ki so se nameravali preseliti na Gorenjsko. Večkrat so prirejali poslovilne večerje. Po uspešno opravljeni akciji v Ložu je zapadel velik sneg, tako da je sovražnik zasledoval partizansko skupino in ji prizadejal v Mikličevem lazu tudi izgube.

Po tem napadu je med sovražniki nastal preplah. Policijska ura je bila že v mraku. Po vaseh so krožile do zob oboroženе patrulje. Loška akcija je močno odjeknila med prebivalci.

Leta 1941 smo razširili organizacijsko omrežje OF. V moji vasi so skoraj vsi sodelovali v narodno-osvobodilnem gibanju. Tudi terenski odbor OF je deloval zelo živahno.

Sekretar Ljubo je poskrbel, da smo imeli sestanke zelo pogosto. Razpravljali smo o organizacijskem delu in problemih, ki so se pojavljali na terenu. Skrbel je tudi za reden študij: proučevali smo program OF in prebirali redno partijsko literaturo. Študirali smo zgodovino VKP(b). Neko zimsko nedeljo smo imeli izpite. Prišel je tov. Jokelj in preizkusil, kaj smo se naučili. Bil je zadovoljen. V zimskih mesecih so partizani likvidirali nekaj izdajalcev. Likvidacije so bile temeljito pripravljene in ljudstvu smo pojasnili, zakaj smo kaznovali te ljudi.

Februarja smo skušali rešiti tri aretirane tovariše, vendar se akcija ni posrečila. Pospešeno smo začeli organizirati Narodno zaščito.

Jože Janež

(Nadaljevanje prihodnjič)

Razgovor z našimi kooperanti

(Nadaljevanje z 2. strani)

KMETIJSKA ZADRUGA GEDEROVCI

Odgovarja predsednica ZS Milika Rogan

○ »S pogodbenim sodelovanjem sem v glavnem zadovoljna, vendar pa oblika, za katero smo se odločili v naši zadrugi, ni tako ugodna in je za kmeta še nekako tvegana.«

○ »Menim, da bi zadružna zveza lahko nudila večjo strokovno pomoč, posebno še zdaj ob spomladanski setvi, ko smo ostali brez strokovnjaka. Ob jesenski setvi nam je pomagal kmetijski strokovnjak tov. Kumin s KG Murska Sobota, ki pa je sedaj preveč zaposlen na zadružnem posestvu Rakičan.«

○ »Strojna obdelava je zelo zadovoljiva, vendar pa bo treba še delno izpopolniti tudi strojni park.«

○ »Posevki lepo kažejo, posebno pšenica, ki je le ponekod slabša, kar pa je treba pripisati le slabi izbiri tal. Koruza sicer lepo uspeva, vendar pa je zaradi slabe kaljivosti preredka, na krompir pa malo neugodno vpliva prevelika vlaga. V glavnem pa vsi posevki obetajo precej dober pridelek.«

○ »Sodelovanje bi se še ugodneje razvijalo, če bi zadruga dobila potrebno strokovno pomoč in bolj kvalitetna semena, ne tako kot je bilo letos s koruzo.«

KMETIJSKA ZADRUGA RADENCI

Odgovarja zadružnik Jože Mlinarič

○ »S takim načinom sodelovanja sem zelo zadovoljen in menim, da je to za kmeta, ki mu ravno spomladi zmanjka denarja, ugodno sodelovanje, ki se bo po mojem mnenju uveljavilo tudi v širšem obsegu.«

○ »Pri setvi in vzgoji posevkov nam nudi vso strokovno pomoč naš kmetijski strokovnjak, brez katerega bi res težko izhajali.«

○ »Mehanizacija in način obdelave mi kar ugajata.«

○ »Pšenica je zelo odporna proti polegi in je z ozirom na klasje pričakovati zelo dober pridelek. Sam hibridne koruze ne pridelujem, pač pa vidim, da zadružniki, ki jo gojijo, vse premalo gnojijo z naravnimi, še manj pa z umetnimi gnojili ter se vse preveč zogibljejo stroškom, ki pa bi se na drugi strani itak povrnili. Pri krompirju pričakujem letos nekoliko slabši pridelek zaradi preobilnega deževja.«

○ »Nimam posebnih mnenj, pripomnil pa bi, da ne bi bilo napak, če bi se nekoliko okrepil kreditni odsek, da bi zadružniki lahko dobili tudi kredite za gradnje.«

KMETIJSKA ZADRUGA KRIŽEVCI PRI LJUT.

Odgovarja zadružnik Franc Sagaj

○ »S sodelovanjem sem brez pomislekov zadovoljen. Če samo pogledam naslednji primer: travnik sem pognojil za 5000 kg

suhe krme, zdaj pa je že pri senu pričakovati okrog 4000 kg, tako da bo celoten pridelek presegel 7000 kg suhe krme. Pri koruzi je bilo letos dvomljivo, ker je precej ni vzklilo. Še posebno pa se splača pogodbeno pitanje živine.«

○ »S strokovno in strojno pomocjo, ki jo nudi tov. Skuhala, ki je hkrati predsednik, sem izredno zadovoljen, saj smo tako pomoč v zadrugi že dolgo pogrešali.«

○ »Mehanizacija krije skoraj vse potrebe, vendar pa bi bilo dobro, če bi zadruga nabavila še sadilec za krompir in dve snopovezalki, kar še izredno pogrešam.«

○ »Posevki kažejo nad pričakovanjem, kar pa je treba pripisati predvsem ugodni zimi. Pšenica, ki smo ji dali predpisane doze gnojil, je zelo odporna, tako da je niti zadnje deževje ni vrglo. Škoda pa je, da niso vsi kmetje škropili z herbicidi, da bi plevel zatrli že spomladi. Če bo enkrat rešeno vprašanje sladkorne tovarne, bom pričel pridelovati tudi sladkorno peso, saj mi je poskusna pridelava uspela.«

○ »Da se bo sodelovanje lepo razvijalo, bo potrebno, da plevel in škodljivce kmetje zatrejo pravočasno.«

KMETIJSKA ZADRUGA BELTINCI

Odgovarja zadružnik Franc Gregor

○ »Ta oblika sodelovanja ni napačna in hkrati prispeva k izboljšanju življenjskih pogojev. Najugodnejše pa se mi zdi to, da kmetu ni treba spomladi, ko so največje težave z denarjem, vlagati v proizvodnjo svojega denarja.«

○ »Pri spomladanski setvi nam je pomagal kmetijski strokovnjak, vendar pa je za tako zadrugo en strokovnjak premalo. Menim pa, da ne bi bilo napak, če bi se strokovnjaka stimuliralo z ozirom na njegovo važno vlogo v kmetijski proizvodnji.«

○ »Strojna obdelava je priličnо dobra, ugotovili pa smo, da bi lahko bila še boljša. Da pa se bo to lahko popravilo, pa bo treba še nekoliko izpopolniti strojni park.«

○ »Posevki bi lahko bili še boljši, če bi pravočasno dobili semena in umetna gnojila. Pri pšenici bi bilo potrebno pravočasno pristopiti k škropljenju, pri koruzi pa se opaža, da ima premajhne doze gnojil, poleg tega pa ni bila 100-odst. kaljiva.«

○ »Od uprave bi bilo zaželjeno, da bi si poiskala dobra tržišča ter lahko plačevala kot ostale zadruge. Mislim, da bi bilo že sedaj potrebno začeti pripravljati jesensko setev, da ne bo spet zmanjkalo semen in umetnih gnojil.« J. Stolnik

KMETIJSKA TRIBUNA

PAVŠALNA SKOČNINA

V Uradnem listu LRS z dne 9. aprila 1959 je bila objavljena odredba o okvirni tarifi za osemenjevanje goved. Tarifa za prvo osemenitev krav in nad eno leto starih telic (umetno ali naravno) oziroma za dve nadaljnji, če se plemenica pri prvi ni obrejila, znaša 1300 do 1500 din.

V okviru te določbe bo predpisal višino plačila za osemenitev za kmetijstvo pristojni svet občinskega ljudskega odbora. V smislu zakona o veterinarski službi je treba osemenjevanje tesno povezati z vso živinorejsko-veterinarsko pospeševalno dejavnostjo. To dejavnost zaupa omenjeni zakon živinorejsko-veterinarskemu zavodu v Murski Soboti, ki je nastal iz dosedanjega veterinarskega zavoda in osemenjevalnega centra.

Živinorejsko-veterinarsko pospeševalno dejavnost je možno načrtno voditi, če se osemenjevanje kot zelo pomemben zootehnični ukrep izvaja z enega mesta v okraju t. j. iz živinorejsko-veterinarskega zavoda. Tu gre za odbiro ustreznih bikov za umetno in prirodno osemenjevanje, za ugotavljanje njihove proizvodne vrednosti in za evidenco rodovniških podatkov naraščaja. Vse to delo, s katerim uveljavljamo rajonizacijo živinorejske proizvodnje, je možno načrtno opravljati v okrajnem merilu in ga ni mogoče drobiti po posameznih občinah.

Skrb za organizirano proizvodnjo kmetijskih zadrug in kmetijskih posestev ostaja na občinskih ljudskih odborih in se na zavod veže samo strokovno-tehnična plat izvajanja osemenjevanja in drugih živinorejsko-veterinarskih ukrepov. Naloga občinskih ljudskih odborov je, da zagotovijo potrebna materialna sredstva za osemenjevanje, zavod pa prevzema odgovornost za kvalitetno izvajanje osemenjevanja.

Ing. L. J.

Lepi pridelki pšenice

Izgleda, da se bodo letos italijanske sorte pšenice v ljutomerski občini dobro obnesle, predvsem san pastore in produtore, nekoliko manj uspéhov pa pričakujejo od bolj razširjenih vrst kot so virgilija in avtonomija, ki so zaradi neugodnega vremena nekoliko polegle. Delna pomanjkljivost je bila tudi v tem, da posevki niso bili povsod poškropljeni, tako da se je plevel lahko bujno razrasel. Kljub temu pa je pričakovati še precej zadovoljiv pridelek. Zanimanje kmetov za pogodbeno sodelovanje iz dneva v dan raste in izgleda, da za jesensko setev ne bo treba nobene agitacije. Da bo jesenska setev pravočasno opravljena, zadruge že zdaj pripravljajo semena in gnojila.

Kljub neugodnemu spomladanskemu vremenu so precej površin zasejali s hibridno koruzo. Zadružniki so zelo zainteresirani za to sodelovanje in točno upoštevajo strokovne nasvete ter uporabljajo sodobno kmetijsko mehanizacijo in umetna gnojila, kar pa so tudi glavni viri za visoke donose. Precej škode so na koruznih posevkih napravili krilati škodljivci, neugodno pa nanje vpliva tudi preobilna vlaga. Čeravno je neugodno vreme nekoliko ovíralo delo, je večina hibridne koruze že dvakrat okopana. Na krompirjevih nasadih, ki so se lepo razrastli, se pa že pojavlja koloradski hrošč.

Zagrebški »Institut« opravlja na območju ljutomerske poslovne zveze tri proizvodne poskuse z domačo selekcijo pšenice, ki prenese visoke količine dodatnih gnojil. Kot vse kaže, se bodo od 10 različnih vrst najbolj obnesle le tri, ki bodo dajale večje donose kot italijanke, poleg tega pa so zelo nizke ter odporne proti pozebi, poleganju in rji.

J. Stolnik

IZ RADGONSKE OBČINE

PORAVNALNI SVETI

Na zadnji občinski seji so odborniki razpravljali o ustanovitvi **poravnalnih svetov, o delu** krajevnih odborov ter o raznih gospodarskih vprašanjih, na ločenih sejah pa so sprejeli več odlokov in sklepali o ustanovitvi veterinarske postaje.

V občini je sedaj 36 krajevnih odborov.

Občina Gornja Radgona je med prvimi občinami v Pomurju, ki se je odločila, da ustanovi poravnalne svete. O smislu, pomenu in delu teh svetov je govoril sodnik okrožnega sodišča **Vanek Šiftar.** V občini bo delovalo 5 poravnalnih svetov: v Radgoni, Apačah, pri Vidmu v Radencih in Negovi. Vsak svet bo imel predsednika in dva člana in prav toliko namestnikov. Predsenika in člane svetov. Predsednika in člane svetlvcev, ki bodo v vsej občini od 20. do 27. junija. Na seji so razpravljali tudi o neurejenih razmerah v komunalnem podjetju v G. Radgoni ter v kmetijski zadrugi v Spodnji Ščavnici. Pri komunalnem podjetju se uvede prisilna uprava, kmetijska zadruga Spodnja Ščavnica pa se pripoji k radgonski zadrugi. Zaradi boljše organizacije dela in glede na sedanji razvoj kmetijstva se združita tudi kmetijski zadrugi Ivanjci in Negova. Predsednik komisije je poročal, kako potekajo priprave o sprejemanju tarifnih pravilnikov. Pri razporejanju povečanja tarifnih postavk so se pokazale še razne pomanjkljivosti, zato bodo morala nekatera podjetja o pravilnikih ponovno razpravljati. Odborniki so se strinjali z bodočim načinom odkupa klavne živine in mleka. Sprejeli so odloka o uvedbi občinskih doklad na katastrski dohodek in na dohodek od obrti ter odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o občinskem prometnem davku in o taksah.

Ika.

Obilno deževje povzroča poplave

Dobršen del junija, in skoraj ves mesec maj, smo imeli tudi pri nas kaj neprimerno vreme z obilnim deževjem. Podobne vremenske razmere so vladale tudi v sosednji Avstriji, kjer je Donava v preteklih dneh močno poplavljala in ogrožala ceste in nekatere kraje. Močna neurja s snegom so bila tudi na Tirolskem, na južnem Štajerskem pa je rečica Sulz poplavila obrežja in povzročila pri tem precejšnjo škodo.

Te dni je močno narasla tudi Mura in je včeraj ter predvčerajšnjim na nekaterih mestih prestopila bregove. Ponekod je povzročila s tem škodo na travnikih in delno tudi na njivah.

Medtem ko smo imeli pri nas ves ta čas precej hladne dneve z mrzlimi deževnimi vetrovi, pa so zabeležili na Poljskem veliko vročino, ki je terjala tudi nekaj človeških žrtev.

Kaže, da tudi letošnje poletje ne bo brez muhavosti.

OD TU IN TAM

Preteklo nedeljo je bila v **Lendavi** javna pionirska oddaja »Pokaži, kaj znaš.« Prireditev je organizarala lendavska Svoboda. Nastopilo je okrog 50 pionirjev in pionirk, največ iz Lendave in nekaj iz Dobrovnika in Gaberja. Prvo nagrado sta si zaslužili **Helena Skodnik** in **Bernard Žužika.** Nagrade so prispevala lendavska podjetja, nekaj pa jih je preskrbela tudi Svoboda.

*

V čast 40-letnice ustanovitve ZKJ je bilo minulo soboto v **Ljutomeru** mladinsko tekmovanje v orientacijskem patruljnem teku, ki so se ga udeležili mladinci predvojaške vzgoje. Razen tega so izvedli tekmovanje v streljanju z vojaško puško.

Ocenjevalna komisija je dodelila prvo mesto ekipi iz Rogašovec. Za nagrado so prejeli mladinci malokalibrsko puško in pokal. Ekipo so sestavljali: Viktor Gider iz Rogašovec, Janez Krenos iz Sotine, Alojz Gomboc od Jurja ter Edvard Buček in Peter Gaber iz Serdice.

*

Učenci osmega razreda osnovne šole v **Bogojini** so bili pred nekaj dnevi na izletu v Murski Soboti. Med drugim so si ogledali tovarno mlečnega prahu, tiskarno in muzej.

*

Pretekli teden so zasvetili z električno lučjo tudi v Pertoči, Večeslavcih in v Ropoči. Celotno omrežje je dolgo okrog 8 km in so zanj prispevali prebivalci čez 16 tisoč delovnih ur in okrog 6 milijonov dinarjev. Pri elektrifikaciji je pomagala tudi kmetijska zadruga. Kljub temu pa je ostalo še 50 gospodarstev brez elektrike.

Franc Talanyi OČKA

Ob grobu bivšega aktivista OF

Dne 10. junija smo spremili k večnemu počitku zaslužnega javnega delavca — bivšega aktivista OF Franca Talanyija-Očko, ki je v 77. letu svojega plodnega življenja ugasnil kakor luč, ki ji zmanjka goriva.

Kljub neugodnemu vremenu se je zbralo veliko število ljudi, da se za vedno poslovijo od dragega pokojnika. Zvrstili so se številni govorniki, ki so orisali življenjsko pot umrlega, njegov človeški lik in borbo za uveljavitev narodnostnih in socialnih pravic na tem delu slovenske zemlje. V imenu okrajne organizacije Zveze borcev se je od bivšega bojevnika poslovil tudi Rudi Rapl-Savo.

Pokojni Franc Talanyi-Očka sodi v vrsto starih naprednih javnih delavcev. V obdobju med obema vojnama se je uveljavljal v raznih levičarskih organizacijah in društvih. Delal je za novi čas, ki je moral priti. V najtežjih dneh naše zgodovine se je odzval klicu domovine in postal pripadnik narodnoosvobodilnega gibanja, ki se je v teh krajih razvijalo v specifičnih pogojih in ob nezaslišnem nasilju, ki ga je izvajal okupator ob podpori domačih izdajalcev.

Aktivist in kurir Očka je vse svoje sile in sposobnosti posvetil zmagi NOB in ljudske revolucije. Pa ne samo to! Tudi vsa njegova družina je aktivno sodelovala za cilje naše socialistične revolucije. Na svoji življenjski poti je doživel mnogo tegob. Najtežji dan v družini Talanyijev je bil brez dvoma 28. februar 1945. leta. Tega zimskega dne je že na pragu svobode omahnil smrtno zadet od krogle madžarskih fašistov ljubljeni sin — znani partizanski borec in politični aktivist Janez Talanyi.

Minilo je 14 povojnih let. Kljub relativno visoki starosti in šibkemu zdravju se je Franc Talanyi-Očka uspešno uveljavljal v raznih družbeno-političnih organizacijah in društvih. Plodno je deloval v organizaciji Zveze borcev in Zvezi vojaških vojnih invalidov. Ker se je zavedal, da je narodnoosvobodilna borba in ljudska revolucija neusahljiv vrelec, kjer bodo zajemali še prihodnji rodovi, je prijel za pero in pisal spomine na prehojeno revolucionarno pot, na revolucionarna dogajanja in na NOV, kar bo s svojimi neizčrpnimi viri oplajalo naše mlado pokolenje. Pokojnik je storil vse, kar je mogel, samo da se našim zanamcem ohranijo svetle tradicije osvobodilnega boja, zavedajoč se, da se izrečena beseda izgubi, a pisana ostane.

Tovariš Očka je umrl! Toda on ni mrtev. Ideja, za katero se je boril vsa dolga leta, je postala živa stvarnost. S svojim delom si je zgradil spomenik, trdnejši od brona. Ime Franca Talanyija bo ostalo z blestečimi črkami zapisano v zgodovini revolucionarnega gibanja v Pomurju. Spomin na plemenitega človeka in ustvarjalca nikoli ne bo zbledel, saj si je pridobil velike zasluge v boju za narodnostne in socialne pravice delovnega ljudstva na tem lepem delu slovenske domovine.

Jože Janež

V BELTINSKI OBČINI

Akcija za povečanje članstva v SZDL

Na nedavni seji občinskega odbora SZDL v Beltincih so sklenili, da bodo pričeli z akcijo zbiranja novih članov v Socialistično zvezo. Na območju beltinske občine je sedaj včlanjenih v SZDL 20 odst. vseh volivcev.

Akcijo za povečanje števila članov SZDL so prevzele mladinske organizacije. Sodelovale bodo tudi druge organizacije ter društva. Včlanili bodo predvsem mladino. Mladina bo izvajala to akcijo pod geslom »Kdo bo več«.

Doslej so bili izven organizacije SZDL tudi posamezni delavci, kar je potrebno grajati.

V Beltincih upajo, da bo mladina to akcijo izvedla zadovoljivo.

OBČNI ZBOR KZ BELTINCI

Občnega zbora kmetijske zadruge v Beltincih se je udeležilo okrog 300 članov.

Kmetijska zadruga Beltinci ima vsega 503 redne in 25 družinskih članov. V letu 1958 je pristopilo v zadrugo 19 novih članov.

Zadruga je lani zadovoljivo gospodarila. Dosegla je nekaj čez 100 milijonov dinarjev dohodka, s čemer je presegla letni plan za 25 odst.

Pri kmetijski zadrugi deluje tudi zadružna hranilnica in posojilnica, ki je imela lani skoraj 3 milijone dinarjev hranilnih vlog.

ČREDINSKI PAŠNIK

Kmetijska zadruga Beltinci namerava letos povišati celotni dohodek in zadružne sklade. Čeprav je zadruga razmeroma dobro opremljena s stroji, so pričeli ugotavljati, da bo treba čimprej nabaviti tudi kombajn.

Plana pogodbenega sodelovanja niso v celoti dosegli, vendar pa menijo, da bo rezultat letošnje žetve pritegnil precej kmetov k pogodbenemu sodelovanju. Kmetje so pričeli močno uporabljati umetna gnojila. V bodoče bodo v zadrugi posvečali še posebno skrb pogodbenemu pitanju živine in to v skupnih hlevih, za kar se zanima že precej ljudi.

Za zboljšanje živinoreje nameravajo vse travnike pognojiti z ustreznimi gnojili, saj so lanski poskusi dali skoraj nepričakovane rezultate. V kratkem pa nameravajo v Beltincih urediti tudi skupen 20-hektarski čredinski pašnik.

AVSENIKI V RADENCIH

Po dveh letih presledka je pred kratkim v zdraviliški dvorani v Radencih ponovno nastopil znani kvintet Avsenik. Razen njega so sodelovali priznani solisti Filipčeva, Koren in Osojnikova. Gostje in ostalo občinstvo, ki so zasedli dvorano do zadnjega kotička, so vse nastopajoče nagradili z navdušenim ploskanjem. Z enakim navdušenjem so en dan prej sprejeli Avsenike v Radgoni.

Ika

Majska številka revije „OTROK IN DRUŽINA"

Majska številka revije obsega kar 40 strani. Nabralo se je veliko vprašanj posebno okoli stanovanjskih skupnosti. Tovarišica **Vida Tomšič** piše o otroških ustanovah v stanovanjskih skupnostih; to je pravzaprav odlomek iz njene razprave na aprilskem zasedanju Zvezne ljudske skupščine. V teh letih je bilo ustanovljenih nad 200 stanovanjskih skupnosti in zajemajo zdaj približno milijon prebivalcev v naših mestih in industrijskih središčih. In tu so že različna gledišča in težnje, pravi tov. Vida Tomšičeva, na katere je treba opozoriti, da bi pri izpolnjevanju zakona o stanovanjskih skupnostih hitreje napredovali.

Sploh je majska številka naše revije posebej posvečena povečani skrbi za družino.

Bliža se konec šolskega leta in za marsikoga bo važno vprašanje: Kam sodaj? Pomagali boste svojim otrokom izbirati poklic. To je težko in odgovorno. Nekaj misli in nasvetov boste našli v reviji. Tudi invalidno mladino moramo usposobiti za primerne poklice. Življenje v Domu invalidne mladine v Kamniku nam to misel potrjuje.

Med pedagoškimi članki vas bo gotovo zelo zanimalo, kaj piše dr. Leon Žlebnik o otrokovi domišljiji. Stevilka prinaša tudi nekaj izpiskov iz pisem mladine. To so pisma, ki nas opominjajo in opozarjajo na to, kaj mladina od življenja pričakuje in kakšne so njene težave.

V Pomenku s starši bodo mladi zakonci našli izčrpne napotke, kako naj spremljajo govor svojega otroka. Za razvoj otrokovega govora je najvažnejši čas od rojstva do izpolnjenega tretjega leta.

In še opozorilo, da je mesec junij Mesec družine in gospodinjstva. Na zadnjih straneh revije je program Zveze prijateljev mladine Slovenije za ta mesec. Program je zelo širok in bogat.

Zdaj pa veselo na počitnice na morje ali planine! (tudi o tem je nekaj nasvetov in to na notranji strani ovitka revije).

VPIS

v gimnazijo in na učiteljišče v Murski Soboti

Pogoj za vpis v obe šoli je uspešno končana osemletna osnovna šola oz. nižja gimnazija. Učiteljiščniki morajo imeti tudi posluh. Na učiteljišče bo sprejetih več dijakov kakor v gimnazijo.

Razpis za obe šoli bo objavljen v prihodnji številki Pomurskega vestnika, vendar naj interesenti **pošljejo ali oddajo prijave tajništvu gimnazije in učiteljišča do vključno 25. t. m.**

Prijavi naj priložijo:

1. Zadnje šolsko spričevalo ter izpisek iz matičnega lista ali dijaško knjižico.
2. Izpisek iz rojstne matične knjige.
3. Mnenje šole, kjer je kandidat dokončal zaključni razred, o sposobnostih in nagnjenjih kandidata.
4. Kandidati, ki jih priporočajo ZB, organi za socialno skrbstvo, gospodarske ter družbene organizacije, naj priložijo prijavi tudi priporočila navedenih organizacij za primer ožjega izbora med kandidati, ki imajo enake pogoje.

Kandidati, ki so že oddali prijave, niso pa priložili vseh prilog, naj to storijo vključno 25. t. m.

Prijava mora biti kolkovana s 30 din državne in 20 din občinske takse.

Kandidati za gimnazijo bodo zvedeli izid razpisa v soboto 27. t. m. v gimnaziji, kjer naj se obvezno zberejo ob 9. uri zjutraj (le v primeru bolezni naj jih zastopa kak sorodnik).

Kandidati za učiteljišče iz soboške, petrovske in beltinske občine naj pridejo k preizkušnji posluha v petek 26. t. m., kandidati iz ljutomerske, lendavske in radgonske občine pa v soboto 27. t. m. ob pol osmih.

Po preizkušnji posluha bo oba dni zdravniški pregled.

Izpiti bodo le v primeru, če se bo prijavilo preveč kandidatov.

Komisija za štipendije občinskega LO Lendava razpisuje na osnovi 22. in 29. člena Temeljnega zakona o štipendijah (Ur. list FLRJ št. 32/55)

POGODBENE ŠTIPENDIJE

za šolanje na naslednjih šolah:

2 ŠTIPENDIJI ZA ŠTUDIJ NA VISJI PEDAGOŠKI ŠOLI, prednost matematika — fizika;
2 ŠTIPENDIJI ZA ŠTUDIJ NA SREDNJI GLASBENI ŠOLI;
1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA SREDNJI VZGOJITELJSKI ŠOLI;
3 ŠTIPENDIJE ZA ŠTUDIJ NA UČITELJIŠČU;
1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA SREDNJI GRADBENI ŠOLI;
1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA SREDNJI KMETIJSKI ŠOLI;
1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA ŠOLI ZA SOCIAL. DELAVCE;
1 ŠTIPENDIJO NA DVOLETNI ADMINISTRATIVNI ŠOLI.

Štipendije bodo podeljene za čas, ki je potreben prosilcu za dokončanje študija, in v mejah odloka o višini štipendije.
Rok za vlaganje prošenj je 30. junij 1959.
Prošnje, kolkovane s 180 din državne in 90 din občinske takse vložite pri ObLO Lendava — komisija za štipendije. Prošnji priložite naslednje priloge:

1. **življenjepis,**
2. **potrdilo o vpisu v šolo,**
3. **overovljen prepis zadnjega šolskega spričevala,**
4. **potrdilo o premoženjskem stanju družine,**
5. **potrdilo o prejemanju ali neprejemanju otroškega dodatka,**
6. **potrdilo mladinske ali druge množične organizacije.**

Prednost pri podeljevanju štipendij imajo otroci padlih borcev, socialno šibki dijaki in prosilci, katerih stalno bivališče je na območju občine Lendava.

Komisija ne bo upoštevala nepravilno kolkovanih prošenj, prošenj, katerim ne bodo priložene zahtevane priloge, niti prošenj, ki ne bodo vložene v roku ali za nerazpisana mesta.

O-543 **Komisija za štipendije OLO Lendava**

Komisija za štipendije Občinskega ljudskega odbora Ljutomer razpisuje na podlagi 7. in 27. člena Temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ, št. 32-349/55) naslednje

ŠTIPENDIJE:

1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA MEDICINSKI FAKULTETI — STOMATOLOGIJA
1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA MEDICINSKI FAKULTETI — FARMACIJA
1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA VISJI ŠOLI ZA SOCIALNE DELAVCE
2 ŠTIPENDIJI ZA ŠTUDIJ NA SREDNJI MEDICINSKI ŠOLI
2 ŠTIPENDIJI ZA ŠTUDIJ NA VPŠ, skupina matematika — fizika
1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA VPŠ, tehnični pouk — fizika
1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA VPŠ, skupina slovenščina — srbohrvaščina
1 ŠTIPENDIJO ZA ŠTUDIJ NA SREDNJI GLASBENI ŠOLI klavir ali violina
4 ŠTIPENDIJE ZA ŠTUDIJ NA UČITELJIŠČU

Prošnje, kolkovane s 180 din državne in 95 din lokalne takse je vložiti pri Občinskem ljudskem odboru Ljutomer do 5. julija 1959.

Prošnji priložite:

1. **zadnje spričevalo odnosno potrdilo o položenih izpitih;**
2. **izjavo prosilca, da ne prejema štipendije od katerega drugega organa;**
3. **potrdilo o premoženjskem stanju in mesečnem zaslužku obeh roditeljev;**
4. **potrdilo o višini otroških doklad;**
5. **potrdilo o vpisu v šolo;**
6. **mnenje osnovne organizacije SZDL oziroma LMS.**

O-561

Kmetijska zadruga z o. j. Velika Polana

razpisuje delovno mesto

TRAKTORISTA

Pogoj: Opravljen strokovni izpit in vsaj nekaj prakse s traktorjem v vseh vrstah poljskega oz. kmečkega dela.

Plača po dogovoru oz. tarifnem pravilniku.
Ponudbe je vložiti v 15 dneh po razpisu Kmetijski zadrugi Velika Polana. O-546

Komisija za uslužbenske zadeve pri Občinskem ljudskem odboru Beltinci razpisuje naslednje delovno mesto:

1. MESTO REFERENTA ZA ZDRAV. IN SOC. VARSTVO

Srednja šolska izobrazba z nekaj let prakse.

Pravilno kolkovane prošnje je vložiti najkasneje v 15 dneh po objavi na Tajništvo Občinskega ljudskega odbora Beltinci. O-545

Vinogradniško gospodarstvo Ljutomer

bo prodajalo

na javni licitaciji

dne 21. VI. 1959 ob 9. uri

pri obratu Podgradje naslednja osnovna sredstva:

Mlatilnica »Zmaj« 1070	1 kom
Mlatilnica »Marshall 1070«	1 kom
Brana, traktorska, klinasta	2 kom
Brana, traktorska, krožna	3 kom
Brane, vprežne, mrežaste	4 kom
Brane, travniške	2 kom
Brane, vprežne, klinaste	3 kom
Mlin kladivar (čekičar)	1 kom
Traktorski plugi	3 kom
Plugi, vprežni	4 kom
Vozovi	4 kom
Sejalnice, vprežne	2 kom
Izrovač za krompir	1 kom
Vprežne grablje	1 kom
Vprežni obračalnik	1 kom
Miza s krožno žago	1 kom
Gnojnični sodi	2 kom
Sejalniki za koruzo	3 kom
Reporeznica	1 kom

Vse potrebne informacije daje Vinogradniško gospodarstvo Ljutomer. D-547

ZAHVALA

Vsem, ki ste ob bridki smrti našega moža, ateka in dedeka

FRANCA TALANYIJA

izrazili toliko spoštovanja in iskrenega žalovanja ter ga spremili na zadnjo pot in nam ob najtežjih trenutkih stali ob strani ter z nami sočustvovali, se iskreno zahvaljujemo.

Za izredno požrtvovalno skrb in nego se najtopleje zahvaljujemo tov. zdravnikom, ki so mu lajšali veliko trpljenje med dolgotrajno boleznijo.

Iskreno se zahvaljujemo političnim in družbenim organizacijam, vsem govornikom, darovalcem vencev, pevskemu zboru in godbi »Svobode«, ki so pokojnika spremili na zadnji poti. S tem se najtopleje zahvaljujemo za vse številne izraze sožalja in sočustvovanja, za kar se nam ni moč vsem osebno zahvaliti.

Murska Sobota, 14. junija 1959.

Žena, hčerki in vnukeci

ZAHVALA

ob bridki izgubi drage žene, sestrične, tete, botre

ANE SEČKO

izrekamo iskreno prisrčno zahvalo vsem, ki so z nami sočustvovali v teh težkih časih in s tem lajšali bolečine nadvse dragi pokojnici. Posebno se zahvaljujemo dr. Lanščaku, čč. duhovščini in pevskemu zboru, prav tako tudi kolektivu TMP za pismeno sožalje in venec. Posebej se prisrčno zahvaljujemo dobri sosedi g. Klarovi za vso pomoč in ostalim sosedom za tolažbo v težkih dneh. Zahvaljujemo se tudi okrajni gasilski zvezi za denarno pomoč in vsem darovalcem vencev, kakor tudi vsem tistim, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti.

Murska Sobota, 12. VI. 1959.

O-539 **Žalujoči: mož Ivan Sečko in ostalo sorodstvo**

Trgovsko podjetje na veliko »POTROŠNIK« v Murski Soboti, Titova cesta 1

Obveščamo vse cenjene odjemalce, da bodo v spodaj navedenih dneh skladišča zaprta zaradi popisa blaga

POLLETNE INVENTURE

v skladišču manufakture od 22. do 28. VI. 1959
v skladišču špecerije od 27. do 29. VI. 1959
v skladišču železnine od 27. do 29. VI. 1959
v skladišču galanterije od 27. do 29. VI. 1959
v skladišču vina 30. VI. 1959

Blaga v teh dnevih ne bomo izdajali.

O-553 **Uprava podjetja »Potrošnik« M. Sobota**

UPRAVA ZDRAVILIŠČA SLATINA RADENCI

razpisuje delovni mesti:

1. **STROJEPISKE, ki obvlada še stenografijo in korespondenco.** Pogoj: Nižja gimnazija z ustreznim strokovnim izpitom ali ekonomska šola.
2. **BOLNIČARKE ali medicinske sestre s predpisano strokovno izobrazbo.**

Ponudbe poslati do 25. junija na upravo Zdravilišča Slatina Radenci. O-544

Komisija za imenovanje in odstavitev direktorjev podjetij pri ObLO Murska Sobota razpisuje na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Ur. list FLRJ, št. 52/57) mesto

DIREKTORJA

gradbenega podjetja »ZIDAR« v Murski Soboti

Pogoji: Srednja gradbena šola in petletna praksa na vodilnem mestu. Kolkovane prošnje z življenjepisom, opisom dosedanjega službovanja in dokazi o strokovni izobrazbi vložite pri ObLO Murska Sobota najkasneje do 30. junija 1959.

O-552

Pričeli smo z izdelavo umetne osvežujoče pijače:

ORANŽADE, ki je v prometu pod imenom »REZKA« in LIMONADE, ki jo bodo prodajali pod imenom »LINA«

Cena za steklenico 0.25 litra je 20 din.

Pijačo dostavljamo v naši embalaži, ki jo je treba vrniti, v vse kraje Pomurja z našimi kamioni, dnevno razen nedelje.

Priporočamo se za cenjena naročila!

Tovarna mlečnega prahu M. Sobota
O-557 **telefon 90**

Sprejmemo

ZIDARJE IN DELAVCE,

ki imajo veselje, da sklenejo s podjetjem pogodbo za priučitev v zidarski stroki. V poštev pridejo vojaščine prosti. Hrana in samsko stanovanje zagotovljeno.

GRADBENO PODJETJE »GRADITELJ«

Ljubljana, Šmartinska c. 64/b O-556

Prvo presenečenje:

30 nagrad

Ženski balonski plašč
Samska postelja
Taborniška postelja
Moška obleka
Volneno blago za žensko obleko
Fantovska obleka
Ženska jopica

in 23 drugih lepih nagrad ste lahko deležni, če se udeležite nagradnega žrebanja, ki ga pripravljamo za Trgovsko podjetje

„ZARJA" - Ljutomer

Prvo žrebanje bo 31. avgusta

Hranite vsak blok, ki dokazuje nakup v katerikoli izmed navedenih poslovalnic Trgovskega podjetja „ZARJA" Ljutomer, zlasti tistega, ki dokazuje

NAKUP V VREDNOSTI NAD 500 DIN!

OBVESTILO BRALCEM!

Zaradi pomanjkanja prostora je izostalo nadaljevanje romana »Mrlič v avtu«. Bralce prosimo, da to z razumevanjem upoštevajo.

Uredništvo

ZAHVALA

Ob bridki izgubi ljubljene žene, drage mame, stare mame in sestre

Frančiške Sapač

roj. Erdeli
gospodinje iz Črnelavec

izrekamo najprisrčno zahvalo zdravnikom splošne bolnišnice, posebno prim. dr. Vrbnjaku in dr. Borovšaku za požrtvovalno skrb za bolnico. Lepo se zahvaljujemo med. sestri Esteri Korošak, za skrb, ki jo je nudila ves čas težke bolezni, kakor tudi vsemu strežnemu osebju. Družini Zemlič in Horvat iz Črnelavec za pozornost, izkazano naši dragi pokojnici. Govorniku za poslovilne besede, vsem darovalcem cvetja in vencev in vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti.

Žalujoča družina: mož, sin, hčerka in ostalo sorodstvo.

MALI OGLASI

MOPED, nov zaradi bolezni prodam. Vprašajte v upravi KZ Grad. M-560

RADIO IN ŠTEDILNIK, rabljen, ugodno prodam. M. Sobota, Cankarjeva 26.

RADIO-APARAT, dobro ohranjen, ugodno prodam, Murska Sobota, Ciril Metodova 12.

VEČ PREDSTAVNIKOV za trgovska podjetja v Soboti iščemo takoj. Pismene ponudbe poslati na upravo lista »Ljubljana«. M-551

SVINJAKE (3 kom.) v zelo dobrem stanju iz hrastovega lesa, ugodno prodam. Tešanovci 37. M-557

GRADBENO PARCELO, lepo, prodam v Slatina Radencih ob glavni cesti. Zagotovljena sladka voda. Jože Rožman, Radenci 63. M-538

NOVO VSELJIVO HISO v Murski Soboti, prodam. Naslov v oglasnem oddelku PV. M-540

HISO z novim gospodarskim poslopjem in 9 ha posestva, 7 km od Ptuja, prodam. Janez Mesarec, Janežovski vrh 5, Desternik v Slov. goricah. M-541

HISICO, lepo s posestvom, 1 ha 11 arov, vinograd, sadovnjak, njiva, gozd, prodam. 15 minut od postaje Ivanjkovci. Vprašati v oglasnem oddelku PV. M-542

HISO z gospodarskim poslopjem, skoraj novo, 2 ha zemlje, kravo, telico, ugodno prodam. Gorica štev. 3, p. Puconci. M-549

MOTOR, bencinski, 4 KS, v dobrem stanju, prodam. Franc Rogač, Serdica 45, p. Rogaševci. M-550

ZAPOSLITI SE ŽELIM za dobo 2 meseca s srednješolsko izobrazbo. Naslov v oglasnem oddelku PV. M-555

SOBO, opremljeno in z oskrbo za poletne mesece išče študent. Ponudbe na oglasni oddelek PV.

Tedenski KOLEDAR

Petek, 19. junija — Julka
Sobota, 20. junija — Božidar
Nedelja, 21. junija — Lojze
Ponedeljek, 22. junija — Ahac
Torek, 23. junija — Kresnica
Sreda, 24. junija — Janez
Četrtek, 25. junija — Jaro

KINO

MURSKA SOBOTA — od 19.—21. junija ameriški barvni film: »Zgodba o Jolsonu«; od 23.—25. junija češki barvni film: »Dobri vojak Švejk«.

GORNJA RADGONA — 20. in 21. junija ameriški film: »Modri pajčolan«; 24. in 25. junija ameriški film: »Po nedolžnem obsojeni«.

LJUTOMER — 20. in 21. junija ameriški film: »Tarzanova jeza«; 24. in 25. junija japonski film: »7 Samurajev«.

SLATINA RADENCI — 21. in 22. junija angleški barvni film: »Človek, ki je ljubil rdečelaske«. 25. junija francoski film: »Beguinci«.

KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU — 20. in 21. junija ameriški barvni film: »Velika nagrada«.

VIDEM OB ŠČAVNICI — 20. in 21. junija ameriški film: »Da zora ne vzide«.

VERŽEJ — 20. in 21. junija češki barvni film: »Glasba z Marsa«; 24. junija francoski film: »Gerveise« (Žervis).

ČEPINCI — 21. junija barvni film: »Ljubim Melvina«.

VELIKA POLANA — 20. in 21. junija ameriški film: »Nedolžno obsojeni«.

RADIO M. SOBOTA

SPORED

Relejne radijske postaje M. Sobota

Četrtek:
18. VI. 1959 ob 17.00 Oddaja v madžarskem jeziku;
ob 17.15 »Želeli ste, poslušajte«.

Nedelja:
21. VI. 1959 ob 12.00 Pogovor z volivci, lokalna poročila, obvestila;
12.15 »Želeli ste, poslušajte«;
15.00 Oddaja v madžarskem jeziku.

Torek:
23. VI. 1959 ob 17.00 Lokalna poročila in obvestila;
ob 17.10 Oddaja v madžarskem jeziku.

Radio Murska Sobota prenaša dnevno spored RTV Ljubljana od 5.00 do 8.00 in od 15.00 do 23.00 ure.

Vse šole obveščamo, da obisk na Relejni radijski postaji v Murski Soboti vnaprej pismeno prijavljajo. Ogled radijske postaje bo v bodoče omogočen med 8.—10. uro predpoldne.

OPOZORILO!

Opozarjam cenjene stranke, da nisem plačnik dolgov, tako tudi, da ne kupujejo predmetov od Vilme Bočkorec iz Murske Sobote, Kroška ul. št. 14. **Ivan Peček, Murska Sobota.**

VREMENSKA NAPOVED
od 19. do 28. junija

Še dalje nestalno s pogostimi padavinami. Razjasnitve ne bodo trajale več kot 2 dni.

KADILCI POZOR! KADILCI POZOR!

Odprli smo novo trafiko pri avtobusni postaji v Murski Soboti.

Priporoča se kolektiv Trg. podjetja »TOBAK«

O-558 MURSKA SOBOTA

TURNIŠKI ČEVLJARJI NEKDAJ IN DANES

Minulo nedeljo se je v Turnišču s svečano otvoritvijo obrata Planike uresničila dolgoletna želja turniških čevljarjev, da bi iz majhnih delavnic prišli v sodobno opremljene delavnice, ki bi jih tudi rešile stalne življenjske negotovosti, v katere so se našli ob vse bolj razvijajoči se industrijski proizvodnji čevljev. Tej sili več niso bili sposobni dolgo kljubovati. Njihovi zaslužki so postali vse bolj odvisni od muh na sejmiščih in s tem nekako navezani na stare navade, ki pa prav tako vsak dan bolj izgubljajo tisti pomen, ki so ga nekoč imele. Poleg starih navad so bili odločujoči tudi letni časi. Poleti običajno brez dela, v jeseni pa je bilo potrebno krepko pljuniti v roke in izrabiti vsak trenutek, ker so takrat ljudje največ kupovali težjo obutev. Toda kake posebne perspektive ni bilo. Morda še par let, morda, toda vzdržati bi bilo težko.

Te krize so se čevljarji najbolj zavedali sami. Kakor povsod po svetu, tako je moralo biti tudi v Turnišču: od cehov k industriji. Toda v Turnišču dokaj pozno, zlasti če pomislimo, da je bil v nekdanjem mestu z vsemi meščanskimi pravicami od 2. IX. 1548 že leta 1760 ustanovljen obrtniški ceh, v katerem so se združevali predvsem čevljarji in to iz bližnje in daljnje okolice, celo z Goričkega. Svoje izdelke so prodajali po sejmih daleč naokrog, tudi na Hrvaškem. Pri tem je bilo potrebno poiskati vse možnosti za prodajo čevljev, kajti zaloge niso smele ostati, ker bi jim takoj sledil gospodarski zlom.

Zato je bila popolnoma naravna težnja po ustanovitvi industrijskega podjetja, v katerem bi se zaposlili. O tem so najprej razpravljali na sestanku 25. maja 1957 in se ga je udeležilo 90 izučenih čevljarskih mojstrov in pomočnikov. Zveneli so, da namerava Planika v Kranju razširiti svoje obrate in zato so sklenili, da se bodo povezali s tem podjetjem. Naslednjega dne je o tem razpravljal tudi krajevni odbor. Pri Planiki so njihove težnje z razumevanjem sprejeli in tako je bilo kmalu dogovorjeno, da bodo nekdanje zadružne hleve preuredili v industrijsko poslopje, Planika pa bo dala potrebne stroje in strokovno pomoč.

Z delom so začeli že v jeseni 1957. leta. V začetku so bili predvideni stroški v znesku 1,000.000 dinarjev, toda z novim projektom, ki je namesto ročnega izdelovanja čevljev predvideval strojno in mehanizirano izdelavo, pa so se stroški povečali na 30 mil. din. Toda nihče ni hotel investirati tolikih sredstev. Zato je bilo delo v letu 1958 prekinjeno in se je nadaljevalo šele po zagotovilu ObLO v Lendavi, da bo prispeval del sredstev.

Vaščani, zlasti pa čevljarji so vse dogajanje okrog novega obrata zelo budno spremljali. Pri zgradbi so pa opravili 1280 prostovoljnih delovnih ur in 190 prevozov.

Vaščani so tako pokazali, da se tudi sami zavedajo, da bo z novim obratom prišlo v Turnišče nekaj novega. Ob podjetju bo zrasla ambulanta, ki je za vas in okolico izredno potrebna, blizu je predvideno zemljišče za novo šolo, ki ji bodo v jesen že postavili temelje, stara gostilna se bo spremenila v delavski dom itd. Vse to bodo temelji, na katerih se bodo razvijali novi družbeni odnosi, s katerimi se bo preoblikovala tudi zavest ljudi in spremenil odnos do skupnosti. To so pa pomembne stvari, velike za vas in njene sosede.

Š. Balažic

Ind. podjetje TOMOS za vso jugoslovansko družbeno skupnost, a Tovarna čevljev za Pomurje — pomembna gospodarska pridobitev. Na sliki: tovarniški objekt v Turnišču

GIGANT OB MORJU

Tovarna motornih koles TOMOS v Kopru: moped v 30 urah

V Kopru je prišlo minulo nedeljo s tekočega traku prvo domače motorno kolo. S tem je kolektiv tovarne motornih koles TOMOS v Kopru otvoril svoj veliki industrijski objekt in začel s poskusno proizvodnjo motornih koles po tekočem traku. To ni bil samo praznik kolektiva in koprske komune in okraja, temveč vseh nas, saj nam je ob slovenskem morju zrasel industrijski gigant z najsodobnejšo strojno opremo, ob strojih pa stojijo naši slovenski ljudje. Torej smo dobili v Kopru tovarno, gospodarski objekt, ki po svojem pomenu daleč presega vrednost zidovja in opreme in zaposlenih ljudi. To je zdaj že ekonomski činitelj, ki bo s svojim delom in ustvarjenim dohodkom močno posegel v življenje vse naše družbe: že v letošnjem letu bo dosegel bruto-produkt tri milijarde dinarjev, v letu 1960 ga bo že dvignil na štiri in pol milijarde dinarjev, v prihodnjih letih pa bo ta narasel do sedmih milijard dinarjev.

Pred časom smo poročali, da je koprska komuna dobila novo tovorno pristanišče, ki ima še velike možnosti razvoja. Vse to nam kaže, da se Koper šele napravlja za obmorsko mesto in usmerja svoje poglede tudi na morje, sedaj pa je zrasel še TOMOS. Zaradi pravilne organizacije investiranja ter dobro in solidno napravljenih projektov je zgraditev tega industrijskega objekta daleč najcenejše takšno delo v Jugoslaviji.

Vzgrajenega materiala je za vlak, katerega zadnji vagon bi bil še v Kopru, lokomotiva pa bi bila že v Postojni. Da bi si naši bralci laže predstavljali obseg objektov in gradbenih del, navajamo količine glavnih gradbenih materialov, ki so bili potrebni in sicer: betona je bilo vgrajeno skupno 16.800 m³, od tega v glavnem obratnem poslopju 12.700 m³. Betonskega gramoza je bilo porabljeno 21.500 m³, cementa 5000 ton, betonskega železa pa 1210 ton. Količine ostalih gradbenih materialov, kot lesa, kamenja, drobljenca, bitumna in nasipnega materiala presegajo 12 tisoč m³. Iz betona, vgrajenega v tlaku obratne hale, bi bilo možno zgraditi 4200 m dolgo betonsko cesto, širine 6 m. Obratna cestišča, ki obsegajo 50.000 m², pa predstavljajo 5000 m dolgo asfaltno cesto, širine 6 m.

Tovarna dela mestoma z najmodernejšo strojno opremo in racionalnejšimi delovnimi postopki od svojega licenčnega partnerja Daimler — Puch iz Gradca. Ta oprema pa je poleg specialnosti tudi toliko univerzalna, da omogoča dopolnjevanje in spremembo proizvodnje. Celotna proizvodnja je koncentrirana v enem objektu, tako imenovanem glavnem obratnem poslopju, ki je zelo razsežno in sicer 120 m široko in 210 m dolgo, tako da ima 25.200 m² delovnega prostora, ki je zaradi moderne konstrukcije zelo svetlo in opremljeno z vsemi potrebnimi instalacijami. Ob zahodni, južni in vzhodni strani obratne hale so prizidki, v katerih so nameščene obratne pisarne, delavnice za razvoj novih proizvodov s preizkusnim laboratorijem, trafopostaja, skladišča, sodobno urejene sanitarne naprave, umivalnice in garderobe ,itd. Skupna površina glavnega obratnega poslopja s prizidki zaša 32.622 m², torej preko 3 1/4 ha.

Okrog glavnega obratnega poslopja so nanizane zgradbe, ki niso neposredno povezane s tehnološkim procesom proizvodnje: upravno poslopje, vratarnica, kolesarnica, lopa za avtomobile in kolesa, ambulanta, menza, skladišče vnetljivih tekočin, tovorni vhod, mostna tehtnica, stranski obrati z garažami, kotlarna in kompresorska postaja, skladišče embalaže z mizarsko delavnico ter acetilenska postaja. Na severni strani je urejena približno 1 km dolga steza za preizkušanje motornih vozil.

Nedvomno koprska nova tovarna lahko tekmuje z vsako kjerkoli v svetu, ima pa nekaj, česar druge v inozemstvu nimajo: namreč skrb za delovnega človeka. Ta se kaže vsepovsod v sodobnih delovnih prostorih, v higienskih umivalnicah in garderobah, sodobno opremljeni ambulanti in obratni menzi. Avtobusna postaja in kolesarnica služita rednemu dovozu in odvozu zaposlenih delavcev. Tovarniški objekti so med samim zelenjem ter z lepo urejenimi dovoznimi in obratnimi cestami.

»Leteče trgovine« s priznanimi mopedi TOMOS iz Kopra, srečamo povsod po Jugoslaviji

O NOVIH CARINSKIH PREDPISIH

Za naše bralce napisal DJURO STAMBOLIJA, upravnik Carinarnice Gornja Radgona

Razvoj gospodarstva v državi in naša zunanja trgovina zahtevata spremembe in dopolnitve dosedanjih carinskih in deviznih predpisov.

Eno izmed takih sprememb je prinesla uredba o uvozu osebnih avtomobilov in motornih koles (Ur. list FLRJ 52/58). Po tej uredbi se ne plačuje več razlika v ceni na osnovi uvoznih koeficientov, marveč se plača samo uvozna carina in davek na promet. Tudi uredba o carinski tarifi za blago, ki ga državljani prinašajo v državo ali ga dobivajo iz inozemstva kot darila, popolnoma izključuje obračun in doplačilo po uvoznih koeficientih.

Nova uredba o carinski tarifi za blago, ki ga naši državljani dobivajo iz inozemstva — pričela je veljati 13. junija — pomeni nadaljnji korak pri splošnih razmerah tako glede na ponudbo kot glede na povpraševanje na domačem tržišču in kupno moč prebivalstva. Povečanje domače proizvodnje predmetov za široko potrošnjo tako količinsko kot glede na asortiment ter planirani uvoz podobnih predmetov omogočajo prebivalstvu, da zadosti svojim potrebam. Dosedanje carinske ugodnosti torej nimajo več nobenega ekonomskega opravičila in bi naprej lahko našemu notranjemu tržišču samo škodovale. Z uvedbo 100-odstotnih premij na vse pošiljke tujih valut v korist naših državljanov se bo povečal promet po deviznem obračunu, saj bodo državljani prejemali iz inozemstva raje denarna nakazila kot blago.

Dosedanje carinske ugodnosti so posamezni državljani tudi izkoriščali. Plačevanje paketov, avtomobilov, motornih koles itd. mimo deviznih in ostalih predpisov je neposredno škodovalo našemu tržišču. Podobno je bilo v primerih, če so naši državljani prenašali v inozemstvo cigarete, alkohol, izdelke mesne industrije, usnje, tujo valuto itd. Vse to je zmanjševalo med drugim priliv deviz na primer v turizmu itd.

Tudi promet na obmejnem prehodu v Gornji Radgoni je večkrat živahen. Na sliki: Carinik v pomenku s potnico, ki je pravkar prišla iz Avstrije

Ukinitev dosedanjih ugodnosti, ki so obstajale v tem, da so smeli naši državljani prenesti čez mejo blago v vrednosti do 50.000 dinarjev in ukinitev še nekaterih drugih ugodnosti pomeni prav tako povečanje deviznega priliva.

Niso upravičeni posamezni prigovori, češ, da je nova uredba o carinskih predpisih zelo ostra, saj smo z njo približali naše carinske predpise carinskim predpisom, ki jih imajo tudi v drugih državah.

Z novo carinsko tarifo je uvedena visoka stopnja carine le za luksuzne predmete. Primerjava odrejenih cen na listi vrednosti blaga po carinski tarifi s cenami istih predmetov pri nas kaže, da so še vedno ugodni pogoji za uvoz posameznih predmetov. Televizorji stanejo pri nas najmanj 150.000 dinarjev, v listi vrednosti naše carinske tarife pa je predvidena vrednost televizorja od 60 do 120.000 dinarjev, odvisno od velikosti ekrana. Od te vrednosti se plača 25 % carine, brez davka na promet. Tudi za radioaparate je carinska stopnja 25 % vrednosti. Vrednost radioaparatov se določi po številu elektronk. Cenik za električne gospodinjske aparate je ugoden. Predmeti široke potrošnje v gospodinjstvu imajo določeno 50 % carinsko stopnjo po vrednosti 4.000 dinarjev za kilogram.

Za kmetijske stroje in orodje se ne plačuje nobena carina. S tem se kaže, kako tretirajo novi carinski predpisi splošne potrebe v razvoju našega kmetijstva. Nobena carina ni predvidena tudi za prehrambene predmete, otroške igračke, znanstvene knjige itd.

Novost uredbe je tudi v tem, da daje državljanom pravico sodelovanja pri ocenjevanju posameznih predmetov, ki jih prinesejo čez mejo. Zoper oceno carinarnice se lahko tudi pritožijo, vendar samo v roku, ko je sporni predmet še na carini.

Novi predpisi o carinski tarifi dajejo torej vse pogoje, da bo tudi zaradi večje družbene kontrole ustvarjen pravilen odnos med državljani in organi carine.

Nadaljevanje

Na poti do Lune

Po raznih virih priredil za naše bralce VIKTOR ŠIREC

BEG OD ZEMLJE

Beg od Zemlje je omogočen le tedaj, če premagamo težnost ali privlačnost Zemlje. Verjetno je še vsakemu ostalo v spominu iz šole, da deluje težnost s pospeškom 9,81 m v sek. na padajoče telo. Torej v prvi sekundi je hitrost prostega padanja 36 km/h, v drugi sekundi že 72 km/h itd. Na drugih planetih je seveda drugače. Na Luni je pospešek ali vpliv težnosti šestkrat manjši. Šestkrat manj bi tehtali na Luni... Stroj, ki premaguje zemljino privlačnost ali težnost, je raketa, ki nas enostavno iztrga temu vplivu s tem, da nas ponese izven zemljinega vpliva. Vpliv Zemlje na telo pa sega 6400 km visoko. Za to, da utečemo s področja zemljinega vpliva, pa potrebujemo začetno hitrost 40.000 km/h, še boljše pa je, če je začetna hitrost še večja. Približno tolikšno hitrost sta torej morali imeti raketi, ki so ju izstrelili proti Luni. Ta raketa je vsekakor večstopenjska in se z vsako stopnjo rakete hitrost povečuje, ker je tudi teža rakete od stopnje do stopnje manjša.

Čim bi se osvobodili vpliva Zemlje na medplanetarno raketo, bi prišli v taki raketi pod vpliv privlačnosti Sonca. Kot vsi planeti, bi tedaj tudi ta raketa krožila po isti poti okrog Sonca, če ne bi hoteli nič drugega. Če pa bi hoteli bliže k planetom, ki so blizu Sonca, bi morali le zmanjšati hitrost. Sončna privlačnost bi nas potem začela spuščati proti Soncu. Seveda bi pri tem spuščanju morali zavirati tako, da bi se približevali planetu, na katerega bi hoteli potovati. Nasprotno pa bi bilo, če bi hoteli na planete, ki so še bolj oddaljeni od Sonca. Za direktno potovanje pa bi potrebovali nedosegljive količine goriva. Edini problem je torej pravilno zaviranje in pospeševanje rakete. Če se posadka v tem ušteje, bo porabila gorivo in se izgubila v vesolju za vedno.

Zemlja potuje okrog Sonca s približno hitrostjo 110.000 km/h. Če bi raketa zapustila Zemljo s to hitrostjo, bi potovala okrog Sonca po istem krogu kot Zemlja. Če bi bila ta hitrost večja, bi krenila na kroženje v bližino zunanjih planetov, če pa manjša, bi »padala« bliže k Soncu, pri čemer bi njena hitrost seveda naraščala in sicer — zastonj! Moč raketnega motorja bo potrebna spet tedaj, ko se bo raketa bližala planetu, na katerega je namenjena. Tu bo treba ujeti krožilno hitrost planeta okrog Sonca in potem varno pristati. Pri tem bomo porabili seveda veliko goriva, da ne govorimo o vzletu. To pa so največje preglavice. Pravijo, da bi za pristanek na nekem planetu in vrnitev na Zemljo porabili milijone ton pri vzletu z Zemlje. To je zaenkrat nerešljiv problem, če izvzamemo atomski pogon (obstaja projekt »Convera«) ali pa oskrbovanje rakete med potjo. Postajo z rezervoarji bi izstrelili po kosih v območje izven naše atmosfere, ker bi jo sestavili in bi postala umetni satelit. Gorivo bi ji pošiljali z raketami.

Medplanetarno letenje pa bo menda rešeno tako, da bodo obstajale rakete, ki bodo namenjene samo poletom od planeta do planeta in na planetih sploh ne bodo pristajale. To pomeni, da bodo imeli v bodočnosti vsi dosegljivi planeti svoje umetne satelite, ki bodo »bencinske črpalke« in drugačne postaje, s katerimi bo urejen medplanetarni polet. Do njih pa bodo potovale s površine planeta posebne rakete, kot na primer na Zemlji. Nekoliko težje bo tam, kjer ni nobene atmosfere, kot na Luni, toda tudi to bo rešljivo. Rakete, ki bodo potovale po vsemirju, ne bodo potrebovale aerodinamične, torej kapljate in sploh dovršene oblike, ki jo zahteva ozračje, pač pa bodo imele samo praktične in koristne oblike. Zato predvidevajo vsemirska letala v obliki ogromnih balonov, nekatera so podobna nekakšnim cevem orgelj itd.

Navsezadnje bo potrebna v vesolju še prometna milica...

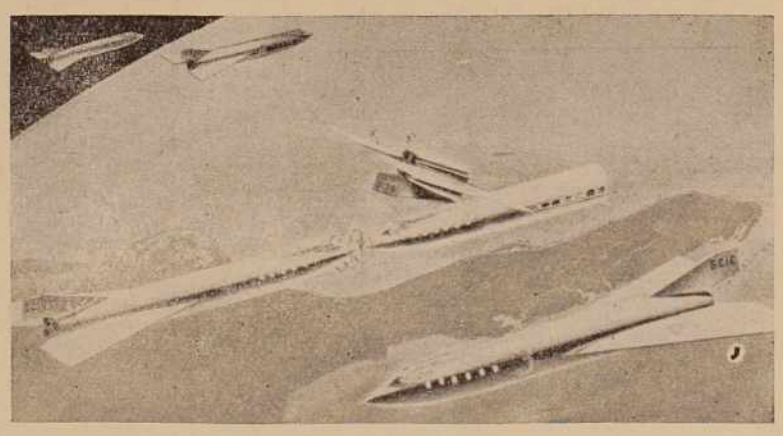

Medplanetarne postaje in medplanetarne ladje in sploh medplanetarna vozila. To je nekaj takega, kot so dandanes avtobusne postaje in seveda bo tudi vozni red. Slika nazorno kaže, kako bo to nekoč izgledalo.

„SODOBNO GOSPODINJSTVO" št. 3

Izšla je tretja letošnja številka »Sodobnega gospodinjstva«. Uvodoma prinaša poročilo o uspehih ene najbolj razvitih stanovanjskih skupnosti. Da je mogoče uvesti pouk gospodinjstva tudi ob skromnih pogojih, je razvidno iz članka o pouku gospodinjstva na osemletki v Loškem potoku. Tudi ta številka prinaše v nadaljevanju navodila za kuhanje in pečenje na električnem štedilniku, v članku o Zavodu za širjenje elektrifikacije podeželja pa beremo o lepih uspehih vzornega centra pri Vidmu ob Sčavnici.

V prispevku o ureditvi otroške sobe bo našel marsikdo napotilo za ureditev otroškega kotička v stanovanju. Zlasti žene, ki rade same šivajo, bodo vesele praktičnih modelov otroških oblek. V tej številki najdemo tudi zanimiv članek o kopanju otrok. S področja prehrane prinaša ta številka obširnejši članek o kvarih živil in članek o kuhinjskih začimbah. Sledé recepti za pripravo jedi iz kuhane govedine, za večerje v menzi in za prehrano otrok in mladine. Ob koncu prinaša revija še navodila za pletenje, članek o cvetlicah na oknu in balkonu ter odgovore na razna vprašanja bralcev.

»Sodobno gospodinjstvo« izhaja mesečno. Letna naročnina stane 400 dinarjev, naroča pa se pri Centralnem zavodu za napredek gospodinjstva, Ljubljana, Miklošičeva 4.

Ne Avsenika, temveč Američana!

Proti koncu lanskega leta so v Radiu Ljubljana zavrteli ameriško ploščo »Little Fella« in presenečeni ugotovili, da se melodija popolnoma ujema z Avsenikovo skladbo »Tam kjer murke cveto« in da je le besedilo, ki je bilo angleško, drugačno. Pojavilo se je vprašanje, ali so skladbe »Tam kjer murke cveto«, »Proti jutru« in »Rezka« izvirne, ali pa so jih Avseniki prevzeli po tujih avtorjih.

Pred kratkim je bila pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani razprava, kjer so dognali, da so skladbe Avsenikove in da sta jih od Avsenikov povzela Američana Louis Trebar in John Pecon. Isto potrjuje tudi odgovor, ki ga je poslal Oddelek za avtorsko pravo Kongresne knjižnice v Washingtonu, ki omenja, da se je skladba »Little Fella« prvič pojavila 4. februarja 1958, ko sta Avsenika igrala skladbo »Murke« že čez poldrugo leto dni.

Stvar bo dalje urejala Jugoslovanska avtorska agencija, ki bo skušala zaščititi Avsenikove avtorske pravice v tej zvezi.

„Strojno pletilstvo" v Beltincih pred razširitvijo

Obrtno podjetje »Strojno pletilstvo« v Beltincih je sicer majhen obrat, ki zaposluje le 23 delavk, vendar pa ga bo z ozirom na veliko povpraševanje po izdelkih na tržiščih potrebno čimprej razširiti in opremiti z modernimi stroji.

Razširitev podjetja je že predvidena, prav tako tudi nakup 40 pletilnih strojev, vendar pa še niso odobrena finančna sredstva. S to razširitvijo bodo pričeli verjetno že letos, tako da bo lahko podjetje v bližnji prihodnosti zaposlilo okrog 120 delavk. Lani so imeli postavljen plan prometa 4 milijone din in so ga presegli kar za 6 milijonov; letos imajo planiran 20-milijonski promet in je že zdaj vidno, da ga bodo brez težav dosegli.